

บทที่ 7

อนาคตภาพการศึกษาคาทอลิกกับการพัฒนาสังคมไทย

การศึกษาอนาคตภาพการศึกษาคาทอลิกกับการพัฒนาสังคมไทย จะศึกษาถึง แนวโน้มของการศึกษาคาทอลิกในอีก 20 ปีข้างหน้า พ.ศ.2564 ในบริบทและสถานการณ์ของ สังคมด้านสังคมและสภาพแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองและการปกครอง ด้านการศึกษา ของประชาชน ด้านการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมระหว่างประเทศ คุณลักษณะของผู้จัดการ การศึกษา ครูและนักเรียนนักศึกษา ในการจัดการเชิงยุทธศาสตร์ แนวทางและนวัตกรรมทางการ ศึกษาด้วยความร่วมมือระหว่างการศึกษาคาทอลิกและการศึกษาแห่งชาติ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการศึกษาคาทอลิกกับการพัฒนาสังคมไทย

ผลการวิเคราะห์การวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการศึกษาคาทอลิกกับการพัฒนาสังคม ไทยในอีก 20 ปีข้างหน้า นำเสนอแบ่งออกเป็น 5 ตอนดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้ให้ข้อมูลหลัก
2. แนวโน้มของระบบและการจัดการศึกษาคาทอลิกในอีก 20 ปีข้างหน้า
3. คุณลักษณะของผู้จัดการศึกษาคาทอลิก ครู และนักเรียนนักศึกษา
4. ยุทธศาสตร์และแนวทางการจัดการศึกษาคาทอลิกในอีก 20 ปีข้างหน้า
5. อนาคตภาพของการศึกษาคาทอลิกในปี พ.ศ. 2564(ค.ศ. 2021)

ตอนที่ 1 : คุณลักษณะของผู้ให้ข้อมูลหลัก

1. ข้อมูลภูมิหลังทั่วไป

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามเคลฟาย รอบแรก มีจำนวนทั้งสิ้น 53 คน จำแนกเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์ จำนวน 16 คน ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารการศึกษาคาทอลิก ภาครัฐ และภาคเอกชน จำนวน 37 คน ผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามเคลฟาย รอบแรก จำแนกได้ดังนี้

- เพศ : ชาย 25 คน หญิง 27 คน ไม่ระบุ 1 คน
- อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม อายุ 36-42 ปี จำนวน 9 คน อายุ 46-55 ปี จำนวน 25 คน และอายุ 56-71 ปี จำนวน 18 คน ไม่ระบุ 1 คน ดังนี้ กลุ่มอายุของผู้ตอบส่วนใหญ่ คืออายุระหว่าง 46-55 ปี
- คุณวุฒิการศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก 16 คน ปริญญาโท 26 คน ปริญญาตรี 9 คน และไม่ระบุ 2 คน
- ประสบการณ์ตรงทางการศึกษาได้ ดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 10 : จำแนกประสบการณ์ทางการศึกษาของผู้ให้ข้อมูลรอบที่ 1

N = 53

ประสบการณ์ตรงทางการศึกษา	มี 1 อย่าง	มี 2 อย่าง	มี 3 อย่าง	มี 4 อย่าง
1. เป็นผู้สอนทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา	30 ราย	} 14 ราย	} 11 ราย	} 10 ราย
2. เป็นผู้บริหารการศึกษาอย่างน้อย 3 แห่ง	28 ราย			
3. เป็นกรรมการหน่วยงานทางการศึกษา ภาครัฐ/ภาคเอกชน	24 ราย			
4. เข้าร่วมประชุมสัมมนาการศึกษาระดับชาติ/ระหว่างประเทศ	33 ราย			
หมายเหตุ : จำนวนครั้งของการเข้าร่วมประชุมในข้อ 4 มีรายละเอียดดังนี้				
1) ประชุม 1-5 ครั้ง จำนวน 12 ราย 2) ประชุม 9-15 ครั้ง จำนวน 14 ราย 3) ประชุม 20-50 ครั้ง จำนวน 7 ราย				

เนื่องจากการตอบประสบการณ์ ผู้ให้ข้อมูลเลือกได้มากกว่า 1 ประสบการณ์ และคำตอบดังตารางที่แสดงข้างบนนี้ ได้แสดงให้เห็นชัดเจนว่า ผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์หลากหลายและมากมายในการทำงานด้านการศึกษา ทั้งด้านการเรียนการสอน การบริหารจัดการ การทำงานในระดับมหภาค รวมทั้งการประชุมสัมมนาในระดับชาติและระหว่างประเทศ ข้อมูลจึงมีความเชื่อมั่นได้

สำหรับการตอบแบบสอบถามเคลฟาย รอบสอง เป็นผู้ที่ได้ตอบแบบสอบถามรอบแรก และยินดีตอบแบบสอบถามเคลฟาย รอบสอง มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 32 ราย

- เพศ : ชาย 15 คน และ หญิง 17 คน
- อายุ 36-42 ปี จำนวน 4 คน อายุ 46-55 ปี จำนวน 16 คน และ อายุ 56-71 ปี จำนวน 11 คน กลุ่มอายุของผู้ตอบส่วนใหญ่ คืออายุ 46-55 ปี เช่นเดียวกับรอบแรก
- คุณวุฒิการศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก 9 คน ปริญญาโท 16 คน และปริญญาตรี 6 คน
- จำแนกประสบการณ์ตรงทางการศึกษาได้ ดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 11 : จำแนกประสบการณ์ทางการศึกษาของผู้ให้ข้อมูลรอบที่ 2

N = 32

ประสบการณ์ตรงทางการศึกษา	มี 1 อย่าง	มี 2 อย่าง	มี 3 อย่าง	มี 4 อย่าง
1. เป็นผู้สอนทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา	19 ราย	} 10 ราย	} 7 ราย	} 9 ราย
2. เป็นผู้บริหารการศึกษาอย่างน้อย 3 แห่ง	18 ราย			
3. เป็นกรรมการหน่วยงานทางการศึกษา ภาครัฐ/ภาคเอกชน	19 ราย			
4. เข้าร่วมประชุมสัมมนาการศึกษาระดับชาติ/ระหว่างประเทศ	22 ราย			
หมายเหตุ : จำนวนครั้งของการเข้าร่วมประชุมในข้อ 4 มีรายละเอียดดังนี้				
1) ประชุม 1-5 ครั้ง จำนวน 6 ราย 2) ประชุม 9-15 ครั้ง จำนวน 12 ราย 3) ประชุม 20-50 ครั้ง จำนวน 4 ราย				

จากผลประมวลคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 32 ราย ยืนยันคุณวุฒิ และประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลมีความเชื่อมั่นได้

ประเภทประสบการณ์การทำงาน และการร่วมสัมมนาระดับชาติหรือระหว่าง ประเทศของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเหมือนกับรอบแรก จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 32 ราย ข้อมูลจึงมีความเชื่อมั่น และเมื่อได้วิเคราะห์ทางสถิติแล้ว พบว่ามีการยืนยันคำตอบเดิม และเปลี่ยนแปลงทั้งในภาพอนาคต และโอกาสที่จะเกิดขึ้น

2. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิตามแนวทางของการวิจัยอนาคต เพื่อศึกษาภาพองค์รวมของสังคมไทย และการจัดการศึกษาคาทอลิก เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล พื้นฐาน แบ่งออกเป็น 2 วิธีการ คือ 1) การสัมภาษณ์รายบุคคล และ 2) การเชิญเป็นวิทยากรนำการเสวนา และระดมความคิดเห็น และบางท่านเลือกวิธีการบรรยายในการประชุมสัมมนาทางวิชาการ สิ่งสำคัญสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ การจดบันทึก และบันทึกเทป

1) การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ 21 ราย จำแนกเป็นชาย 15 รายและหญิง 6 ราย มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาเอก จำนวน 15 ราย ปริญญาโท 4 ราย และปริญญาตรี 2 ราย โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์แบบรายบุคคลมีระยะเวลาตั้งแต่ 45 นาทีถึง 120 นาที ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้สัมภาษณ์ในเวลา 60-120 นาที และมีจำนวนครั้งที่สัมภาษณ์ จำแนกได้ดังนี้ คือ

ตารางที่ 12 : แสดงจำนวนและระยะเวลาการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์	เวลาสัมภาษณ์	จำนวน	อัตราร้อยละ
จำนวน 1 ครั้ง 16 ราย	< 60 นาที	4 ราย	19.0
	60 นาที	3 ราย	14.3
	> 60 นาที	8 ราย	38.1
จำนวน 2-3 ครั้ง 5 ราย	> 60 นาที	6 ราย	28.6
		21 ราย	100.0

2) วิธีการอื่น ได้แก่ การเชิญเป็นวิทยากรนำการเสวนา การระดมความคิดเห็น และการบรรยาย จำแนกได้ดังนี้

ตารางที่ 13 : แสดงจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำแนกตามวิธีการ

วิธีการ	จำนวนผู้ให้ข้อมูลหลัก	อัตราร้อยละ
การเสวนา-การระดมความคิด	16 ราย	84.2
การบรรยาย	3 ราย	15.8
รวม	19 ราย	100.0

ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 6 ราย ยินดีให้สัมภาษณ์ และเป็นวิทยากรในการเสวนา จำนวน 3 ราย ประสงค์ให้ติดตาม และเก็บข้อมูลจากการบรรยายในการสัมมนาทางวิชาการของ สมาคมสภาการศึกษาคาทอลิก(ประเทศไทย) ประจำปีการศึกษา 2542 และ 2543

3. การประมวลภาพกระบวนการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ ตามวิธีการเคลฟาย แบ่งออกเป็น 3 รอบดังนี้
วิธีการเคลฟาย รอบแรก : กระบวนการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและสัมภาษณ์
ข้อมูลพื้นฐานเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เข้าใจภาพองค์รวมของการศึกษา

คาทอลิกกับการพัฒนาสังคมไทย ทั้งภาพปัจจุบัน เหตุการณ์ ทิศทางของความคิด และ การเปลี่ยนแปลงที่อาจจะมีผลต่ออนาคตที่จะเกิดขึ้นได้ในอีก 20 ปีข้างหน้า พบว่ามีแนวคิด และ การดำเนินการที่เกิดขึ้นในสังคมไทยหลายเหตุการณ์ แสดงถึงการทบทวน และปรับพัฒนาแนวคิด ที่ใช้เป็นฐานสำหรับสังคมไทย เป็นกระแสสังคมที่ต้องการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของสังคม ตั้งแต่ การระดมความคิดเห็น เพื่อปฏิรูปการศึกษาของกลุ่มนักวิชาการสนับสนุนโดยธนาคารกสิกรไทย จำกัด การระดมความคิดเห็นเพื่อทบทวนตนเองและสถานการณ์วิกฤตเศรษฐกิจ ปี พ.ศ. 2540 ที่มีความเห็นสรุปหันมาใช้แนวคิดท้องถิ่นนิยม และทฤษฎีการพึ่งตนเอง(Localism & Self-Reliance) ซึ่งพัฒนาเป็น “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ การระดมความคิดเห็นของกระบวนการจัดทำ การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 การจัดทำและประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จนก่อให้เกิด ภารกิจแห่งชาติสำคัญ 3 ประการคือ การปฏิรูปการเมือง การปฏิรูปการศึกษา และการปฏิรูประบบ การบริหารจัดการภาครัฐ รวมทั้งการปรับทิศทางและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ใน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ซึ่งรวมความได้ว่าเป็นการปฏิรูปทางสังคมในภาพรวมทั้งครบ

การจัดวางแนวการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย การจัดทำ คำถามแบบเคลฟายนั้น ผู้วิจัยได้วางกรอบการสัมภาษณ์ เพื่อเป็นแนวการติดต่อขออนุญาตหมาย ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิที่จะให้ข้อมูล จะได้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และวิธีการดังที่ กำหนดไว้ แนวคำถามมีลักษณะแบ่งเป็นประเด็น ดังนี้

1. ภาพของสังคมไทยในอนาคตอีก 20 ปีข้างหน้า ทั้งในภาพที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ รวมถึงภาพที่เป็นไปได้หรือน่าจะเป็น ในมุมมองสร้างสรรค์หรือตรงกันข้าม
2. การศึกษาที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในอนาคต จากฐานปัจจุบัน
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะการศึกษาที่ดีที่ต้องพัฒนา เป็นต้นการศึกษา เอกชนและการศึกษาคาทอลิกกับการพัฒนาสังคมไทย

การดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญระดับสูงได้ให้เสนอแนะสิ่งที่ควรศึกษา ประกอบและให้จัดทำแผนภาพรวมของการดำเนินงานของสถาบันการศึกษาคาทอลิก และ

โครงสร้างที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาวิจัยอนาคต หลังจากนั้นจึงได้ดำเนินการจัดเสวนา เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและความคิดเห็น สำหรับการศึกษาวิจัยและการจัดทำแบบสอบถามเดลฟาย

การดำเนินการเสวนา เรื่อง“อนาคตภาพการศึกษาคาทอลิกกับการพัฒนาสังคมไทย” ได้จัดแบ่งออกเป็น 5 หัวข้อ โดยมีวิทยากรซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญและทรงคุณวุฒิ 3 คน เป็นผู้นำเสวนามีผู้ดำเนินการเสวนาและนักการศึกษาสังคม ผู้บริหารการศึกษาคาทอลิก และนิสิตนักศึกษาเข้าร่วมเสวนาตอนละ 50-90 คน ดังนี้

หัวข้อ 1 : “วิสัยทัศน์และนโยบายการจัดการศึกษา”

วิทยากรนำเสวนา คือ ดร. รุ่ง แก้วแดง บาทหลวงปิยะ โรจนมารีวงศ์ และอาจารย์ อาจิม มารีประสิทธิ์

หัวข้อ 2 : “ค่านิยมทางสังคมและการสืบสานวัฒนธรรมไทย”

วิทยากรนำเสวนา คือ ศาสตราจารย์ นายแพทย์บุญสม มาร์ติน บาทหลวงวิชาญ กิจเจริญ และอาจารย์สุมิตรา พงศธร

หัวข้อ 3 : “บทเรียนทางประวัติศาสตร์ที่จะนำไปสู่ภาพแห่งการพัฒนาในอนาคต”

วิทยากรนำเสวนาคือ รองศาสตราจารย์วุฒิชัย มวลศิลป์ บาทหลวงสุรชัย ชุ่มศรีพันธุ์ และภราดาเบอร์นาร์ด เวิร์ธ(Bernard Wirth)

หัวข้อ 4 : “บทบาทการจัดการศึกษาในฐานะการศึกษาเอกชน”

วิทยากรนำเสวนาคือ ดร. สิริพร บุญญานันต์ ภราดา ดร. วิศิษฐ์ ศรีวิชัยรัตน์ และอาจารย์สงศรี วรรณเสน

หัวข้อ 5 : “การพัฒนาหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนรู้”

วิทยากรนำเสวนาคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ ดร. อมรวิเศษ นาคทรพร และบาทหลวงศักดิ์ชัย ทรัพย์อัประไมย

เมื่อเสร็จสิ้นการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การสัมภาษณ์ และการจัดเสวนาแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลร่วมกับผู้ช่วยงานวิจัยจำนวนหนึ่ง เป็นการวิพากษ์และตรวจสอบผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ที่ประมวลภาพอนาคตการศึกษาคาทอลิกกับสังคมไทยในอีก 20 ปีข้างหน้า สำหรับการจัดทำคำถามของแบบสอบถามเดลฟายรอบแรก โดยจัดแบ่งโครงสร้างคำถาม จำนวนคำถามที่คำนึงถึงจิตวิทยาผู้ตอบแบบสอบถามว่าเป็นคำถามที่เหมาะสม รวมทั้งการวางแผนประสานงานการจัดส่งและเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งสองรอบ การวิเคราะห์ข้อมูลและการปรับแก้ไขแบบสอบถามรอบสอง

การประมวลภาพอนาคตแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 : แนวโน้มของสังคมในอนาคต

ส่วนนี้ประกอบด้วยคำถามจำนวน 41 ข้อ เป็นคำถามที่มุ่งสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มของสังคมไทยในอนาคตอีก 20 ปีข้างหน้า แบ่งออกเป็น 5 ด้านคือ 1) เศรษฐกิจและสถานการณ์ทางสังคมและสิ่งแวดล้อม 2) สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ 3) สถานการณ์ทางการเมืองและการปกครอง 4) สถานการณ์ด้านการศึกษาของประชาชน และ 5) เศรษฐกิจทำเลที่ตั้งของประเทศกับเป้าหมายด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมระหว่างประเทศ เพื่อคาดการณ์สภาพสังคมไทยในอีก 20 ปีข้างหน้าจะเป็นอย่างไร ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดและคาดหวังต่อการจัดการศึกษาคาทอลิกที่น่าจะเป็นหรือเป็นไปได้ที่สอดคล้องและเหมาะสม ทั้งในลักษณะโอกาสที่จะเกิดขึ้นในอนาคตว่าจะเป็นเรื่องจริง 5 ระดับ ตั้งแต่มากที่สุด จนถึงน้อยมาก กับภาพอนาคตที่พึงประสงค์ และภาพอนาคตที่ไม่พึงประสงค์

ตัวอย่าง สดมภ์สำหรับแสดงระดับความคิดเห็นที่เกี่ยวกับภาพอนาคต และโอกาสที่จะเกิดขึ้นในแบบสอบถามเดลฟาย ดังนี้

โอกาสที่จะเกิดขึ้น/เป็นจริง				
5	4	3	2	1
มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด

ภาพอนาคต	
พึงประสงค์	ไม่พึงประสงค์

ส่วนที่ 2 : ลักษณะการจัดการศึกษาคาทอลิกด้านยุทธศาสตร์ การดำเนินการและนวัตกรรม

คำถามส่วนนี้มีจำนวน 105 ข้อ แบ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ การดำเนินการและนวัตกรรมในการจัดการศึกษาคาทอลิกในอนาคตอีก 20 ปีข้างหน้ากับการพัฒนาสังคมไทย ที่ยึดปรัชญาการศึกษาคาทอลิก หลักการจัดการศึกษาคาทอลิก และระบบการจัดการศึกษาคาทอลิกตามแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามภาพความคิดเห็นกำหนดเกี่ยวกับบริบทสังคมในอนาคตจากส่วนที่ 1 ของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามคาทอลิกเป็นแนวโน้มที่น่าจะเป็นหรือเป็นไปได้ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับภาพอนาคตที่พึงประสงค์ และภาพอนาคตที่ไม่พึงประสงค์หรือไม่มีความคิดเห็นกับโอกาสที่จะเกิดขึ้นในอนาคตว่าจะเป็นเรื่องจริง 5 ระดับ ตั้งแต่มากที่สุด จนถึงน้อยมาก

วิธีการเคลฟาย รอบสอง : เป็นการใช้แบบสอบถามเคลฟาย รอบ 1

ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามเคลฟาย รอบ 1 ให้ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 68 ชุด ได้รับกลับคืนมา 53 ชุด ในระยะเวลาประมาณ 7-15 วัน อย่างต่อเนื่องตามลำดับ

จากนั้นได้นำแบบสอบถามเคลฟาย รอบ 1 มาวิเคราะห์ทางสถิติพิจารณาผลสำรวจความคิดเห็นที่ได้รับ ตรวจสอบข้อความคำถามและผลวิเคราะห์ที่ได้เกี่ยวกับ ค่าคะแนนของภาพอนาคตที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ค่าสถิติแสดงความสอดคล้องของผู้ให้ข้อมูล และโอกาสที่จะเกิดขึ้นจริงในอนาคต เปรียบเทียบกับเกณฑ์ ปรับปรุงหรือจัดการแก้ไขก่อนที่จะนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิตอบแบบสอบถามเคลฟาย รอบ 2 พร้อมกับแสดงค่าทางสถิติภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเป็นภาพคำตอบรวม เปรียบเทียบกับคำตอบที่ได้ตอบครั้งแรก สำหรับพิจารณาตอบในรอบ 2 ต่อไป

เกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ตามวิธีการเคลฟาย รอบสอง

(แบบสอบถาม รอบ 1)

ส่วนที่ 1 ของแบบสอบถามเคลฟาย เกี่ยวกับแนวโน้มของสังคมในอนาคต กำหนดเกณฑ์พิจารณา โดยพิจารณาค่าทางสถิติคือ ค่าคะแนนมัธยฐาน ฐานนิยม ค่าพิสัยระหว่างควอตล์ เป็นข้อมูลตัดสินความเป็นไปได้และความสอดคล้องของความคิดเห็น สำหรับรายการความคิดเห็นแต่ละรายการ กำหนดเกณฑ์ความคิดเห็น ดังนี้

1. เกณฑ์ภาพอนาคตที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์

พิจารณาจากค่าคะแนนความถี่ที่คิดเป็นร้อยละ(Percentage) ดังนี้

100.00	หมายถึง	ภาพพึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ สูงที่สุด
90.10-99.00	หมายถึง	ภาพพึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ สูง
80.10-89.00	หมายถึง	ภาพพึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ ปานกลาง
65.00-80.00	หมายถึง	ภาพพึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ น้อย

2. เกณฑ์ความเป็นไปได้ของโอกาสที่จะเกิดขึ้น สำหรับการวิเคราะห์

ข้อมูล 1

พิจารณาจากค่าคะแนนมัธยฐาน(Median) ดังนี้

4.5 - 5.00	หมายถึง	โอกาสที่จะเกิดขึ้น/เป็นจริง มากที่สุด
3.5 - 4.49	หมายถึง	โอกาสที่จะเกิดขึ้น/เป็นจริง มาก
2.5 - 3.49	หมายถึง	โอกาสที่จะเกิดขึ้น/เป็นจริง ปานกลาง
1.5 - 2.49	หมายถึง	โอกาสที่จะเกิดขึ้น/เป็นจริง น้อย
1.0 - 1.49	หมายถึง	โอกาสที่จะเกิดขึ้น/เป็นจริง น้อยมาก

3. เกณฑ์ความสอดคล้องของผู้ตอบแบบสอบถาม

ค่าความต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน น้อยกว่า 1.0 หรือเท่ากับ 1.0 และ ค่าคะแนนพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่น้อยกว่า หรือเท่ากับ 1.5

ทั้งได้ดำเนินการเปรียบเทียบอย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวกับค่าความสอดคล้อง ระหว่างค่าความต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์(Interquartile Range:IQR.)กับค่าความแปรปรวนร่วม(C.V.=Covariance) ผลปรากฏว่ามีความใกล้เคียงกัน แต่แตกต่างกันในความละเอียดของคะแนนที่ค่าความแปรปรวนร่วมเป็นค่าร้อยละหรือจุดทศนิยมกับค่าพิสัยระหว่างควอไทล์นั้นเป็นคะแนนเต็ม

เมื่อได้พิจารณาปรับแก้ไขแบบสอบถามเคลฟาย ปรับลด 1 ข้อความ แก้ไขและเปลี่ยนย้ายตำแหน่งข้อความ 7 คำถาม และได้เพิ่มเติมช่องสำหรับเสนอความคิดเห็นหรือเหตุผลประกอบ สำหรับการตอบแบบสอบถามเคลฟาย รอบ 2

วิธีการเคลฟาย รอบสาม : เป็นการ ใช้แบบสอบถามเคลฟาย รอบ 2

ผู้วิจัยได้ทำและจัดส่งคำถามเคลฟาย รอบ 2 ซึ่งได้ลดปรับจำนวนข้อความบางข้อให้ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิตอบอีกครั้งหนึ่ง เป็นการพิจารณาแต่ละรายการอีกครั้ง และพิจารณาคำตอบแรกที่ได้ตอบกับภาพรวมของคำตอบทั้งหมดจาก ค่ามัธยฐานเกี่ยวกับโอกาสที่จะเกิดขึ้น ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เกี่ยวกับความสอดคล้องของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด และค่าคะแนนร้อยละเกี่ยวกับภาพอนาคตที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ โดยขอความร่วมมือได้กรุณาตอบ ยืนยันหรือเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นหรือไม่ พร้อมกับแสดงความคิดเห็น ซึ่งได้เพิ่มช่องพื้นที่สำหรับแสดงเหตุผลประกอบ การจัดส่งแบบสอบถามเคลฟาย รอบ 2 นี้ ได้จัดส่งจำนวน 38 ชุด จากที่ได้รับแบบสอบถามรอบแรก 53 ชุด เนื่องจากบางท่านได้แจ้งให้ทราบว่า จะตอบแบบสอบถามรอบเดียว

แบบสอบถามรอบ 2 ได้รับคืนจำนวน 33 ชุด เป็นแบบสอบถามที่ตอบแล้ว 32 ชุด ไม่ได้ตอบ 1 ชุด ซึ่งได้นำมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติดังเช่นรอบ 1 โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดพิจารณาความสอดคล้องของผู้ตอบแบบสอบถาม และความเป็นไปได้ของโอกาสที่จะเกิดขึ้น ดังนี้ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามรอบ 2 ค่าคะแนนพิสัยระหว่างควอไทล์มีค่าที่แตกต่างจากรอบ 1 และชัดเจนมากขึ้น ซึ่งตรงกับสมมติฐานของผู้วิจัยว่าอาจมีความคลาดเคลื่อนของความคิดเห็นในรอบแรก แต่เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามได้พิจารณาเปรียบเทียบกับภาพรวมแล้วได้เปลี่ยนแปลงความคิดเห็น

ข้อสังเกต

จากการศึกษาการดำเนินวิจัยอนาคตแบบเดลฟายหรือ EDFR การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเดลฟาย โทมัส แมคมิลแลน(Thomas Macmillan, 1971) กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 17 ตัวอย่างที่เป็นขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม และมีค่าถดถอยน้อยที่สุด ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการกำหนดคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการให้ข้อมูลศึกษาวิจัยให้ถูกต้องสอดคล้องกับเกณฑ์ดังกล่าว

ในทางปฏิบัติ ผู้วิจัยพบว่า การจัดโครงสร้างคำถามเดลฟายใหม่ ให้เป็นระบบใหม่ที่ดีตามแนวทางการวิเคราะห์ที่จะดำเนินการ แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตอบในรอบ 2 จะเป็นกระบวนการวิจัยอนาคต หรือวิธีการเดลฟายที่อาจจะดีกว่าการใช้คำถามด้วยโครงสร้างเดิม

ตอนที่ 2 : แนวโน้มของระบบและการจัดการศึกษาคาทอลิกในอีก 20 ปีข้างหน้า

จากการศึกษาตามวิธีการเดลฟาย วิเคราะห์แนวโน้มของสังคมเกี่ยวกับสภาพเงื่อนไขทางสังคม สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง การศึกษาของประชาชน การจัดการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมระหว่างชาติ และความต้องการเกี่ยวกับระบบ การจัดการศึกษาคาทอลิกในบริบทของสังคมอนาคตอีก 20 ปีข้างหน้า โดยจัดแบ่งประเด็นการศึกษาวิเคราะห์ดังนี้

ฐานความคิดเชิงระบบ

ฐานวิเคราะห์สำคัญของการจัดการศึกษาคือ ต้องเป็นการศึกษาที่ดี เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของลักษณะสังคมที่พึงประสงค์ มีบทบาทและสถานภาพที่พึงมีส่วนร่วม รับผิดชอบต่อสังคม สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาคนและการพัฒนาสังคม ประเทศชาติ ตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งชาติ แนวการวิเคราะห์และดำเนินการจึงกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการศึกษาเชิงระบบและอย่างเป็นระบบ มีคุณลักษณะการจัดการศึกษาที่เป็นที่ต้องการและเหมาะสมที่สุดกับบริบทสังคมในอนาคตในลักษณะที่เป็นประโยชน์สร้างสรรค์และพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน

ระบบการศึกษาคาทอลิก จัดแบ่งเป็นขั้นตอนและความสัมพันธ์เชิงระบบที่เน้น “คน” เป็นหลักสำคัญและศูนย์กลางการพัฒนา ดังนี้

- ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ปรัชญาและหลักการศึกษาคาทอลิก กับหลักสูตร
- กระบวนการ ได้แก่ การจัดการศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของบุคคล หรือผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง
- ผลผลิต ได้แก่ นักเรียน นักศึกษาปัจจุบัน และศิษย์เก่า

— ผลที่ได้ ได้แก่ ผลงานของศิษย์เก่า และคุณภาพของสถานศึกษาและระบบการศึกษาทางเลือกที่ดีสำหรับสังคมไทย

ศักยภาพการจัดการศึกษาคาทอลิกและการประเมินตนเองเพื่อสนองตอบสังคม

ภารกิจสำคัญคือ คุณลักษณะและศักยภาพจริงของการศึกษาคาทอลิกที่เป็นทางเลือกที่เหมาะสมแท้จริงสำหรับสังคม บนพื้นฐานและปรัชญาการศึกษาที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่คนไทยและสังคมไทยมากที่สุดเท่าที่สามารถ

การศึกษาคาทอลิกต้องเป็นทางเลือกของการจัดการศึกษาที่เป็นตัวของตนเอง บนพื้นฐานที่ยึดหลักปรัชญาการศึกษาคาทอลิกในบริบทของสังคมและเคารพต่อวัฒนธรรมไทย และพื้นฐานแห่งธรรมะของศาสนา แสดงศักยภาพความสามารถ และความเข้มแข็งที่เป็นจุดเด่นที่สุจริตใช้สังคมไทย เป็นส่วนร่วมรับผิดชอบ และร่วมมือตามหลักการแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 (รุ่ง แก้วแดง, สัมภาษณ์และเสวนา, 5 กุมภาพันธ์ 2544 และวิจิตร ศรีสอาน, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2544)

วิธีการศึกษาวิจัยจึงกำหนดแบ่งผลการวิเคราะห์จากการดำเนินการแบบเดลฟาย ได้ข้อสรุปเป็นแนวการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ดังนี้

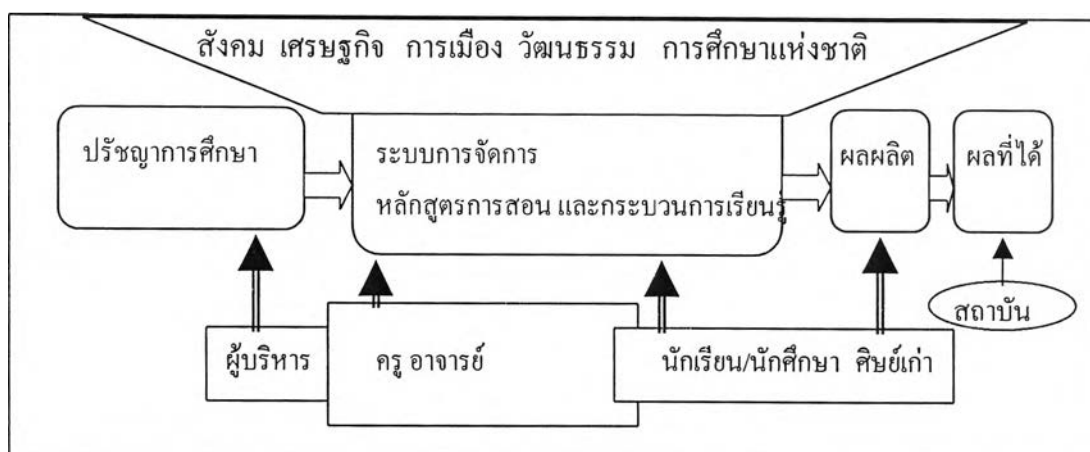
ความคิดที่เป็นฉันทามติ

กำหนดแบ่งแนวโน้มทางสังคมและคุณลักษณะของระบบและการจัดการศึกษาคาทอลิก ที่ได้จัดแนวการศึกษาอย่างเป็นระบบตามแนวทางของการศึกษาแห่งชาติ ดังนี้

4. แนวโน้มและสถานการณ์ทางสังคม เป็นบริบทหรือสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์(ที่กำหนด) จัดวางเป็นสภาพแน่นอนเชิงพยากรณ์ล่วงหน้าสำหรับอนาคตอีก 20 ปีข้างหน้า
6. ระบบการศึกษาคาทอลิก เป็นระบบที่เน้นบทบาทของคนเป็นหลักสำคัญและศูนย์กลางการพัฒนาคือ คุณค่าและความสำคัญของผู้บริหารการศึกษา ครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการศึกษา และนักเรียนและนักศึกษาเป็นศูนย์กลางของกระบวนการพัฒนา

ส่วนทรัพยากรและทุนเป็นปัจจัยดำเนินการ ปัจจัยเสริมสร้างและสนับสนุนการจัดการศึกษาที่ดี ดังภาพแผนภูมิแสดงระบบการจัดการศึกษาคาทอลิก และสภาพแวดล้อมดังนี้

แผนภาพที่ 11 แสดง ระบบการจัดการศึกษาคาทอลิกและสภาพแวดล้อม

แนวทางการวิเคราะห์ จึงกำหนดการจัดกลุ่มแนวโน้มทางสังคมไทยในอนาคต และคุณลักษณะสำคัญของการศึกษาคาทอลิกสำหรับสังคมไทยในอนาคต แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

4. กลุ่มที่ต้องเสริมสร้างและกระตุ้นให้เกิดผล (Areas to encourage) เป็นกลุ่มที่แสดงคุณลักษณะจากการวิเคราะห์พบว่า เป็นแนวโน้ม และคุณลักษณะการศึกษาคาทอลิกที่พึงประสงค์มากที่สุดและมาก และมีโอกาสเกิดขึ้นจริงหรือเป็นไปได้ มากที่สุด กับมาก

5. กลุ่มที่พึงติดตาม (Areas to monitor) เป็นกลุ่มที่แสดงคุณลักษณะจากการวิเคราะห์พบว่า เป็นแนวโน้มที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ ระดับมากและปานกลาง

6. กลุ่มที่คุกคามและพึงระวัง (Areas to be threaten) เป็นกลุ่มที่ลักษณะต้องดำเนินการขจัดออกไป หรือแก้ไขให้ได้ มิฉะนั้น จะเป็นภัยคุกคาม

และเมื่อพิจารณาจากการวิเคราะห์ทางสถิติพบว่า แต่ละกลุ่มพึงจัดแบ่งระดับความน่าจะเป็นออกเป็นระดับ เพื่อความชัดเจนและเหมาะสมในการวิเคราะห์ ดังนี้ ภาพอนาคตที่พึงประสงค์ และภาพอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับสูงสุด หมายถึงเป็นภาพอนาคตระดับคะแนนร้อยละ 100.00

ระดับสูง หมายถึงเป็นภาพอนาคตระดับคะแนนร้อยละ 90.10-99.90

ระดับปานกลาง หมายถึงเป็นภาพอนาคตระดับคะแนนร้อยละ 80.10-90.00

ระดับน้อย หมายถึงเป็นภาพอนาคตระดับคะแนนร้อยละ 51.10-80.00

กับกลุ่มความเป็นไปได้หรือโอกาสที่จะเกิดขึ้นและเป็นจริงเกี่ยวกับคุณลักษณะ หรือแนวโน้มทางสถานการณ์สังคมและการจัดการศึกษาคาทอลิก โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับมากที่สุด หมายถึงมีโอกาสที่จะเกิดขึ้น ระดับคะแนนมัธยฐานที่ 4.5-5.00

ระดับมาก หมายถึงมีโอกาสที่จะเกิดขึ้น ระดับคะแนนมัธยฐานที่ 3.5-4.49

ระดับปานกลาง หมายถึงมีโอกาสที่จะเกิดขึ้น ระดับคะแนนมาตรฐานที่ 2.5-3.49 ดังนั้นเมื่อวิเคราะห์และประมวลภาพอนาคตกับโอกาสที่จะเกิดขึ้น ทั้ง 2 กลุ่ม และระดับความน่าจะเป็น 3 ระดับ จะมีลักษณะดังนี้ คือ

1. แนวโน้มของสังคม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษาของประชาชน ท่าเลที่ตั้งของประเทศและการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมระหว่างประเทศ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากวิธีการเดลฟาย รอบ 3 (แบบสอบถามเดลฟาย รอบ 2) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1.1. กลุ่มที่ต้องเสริมสร้างและกระตุ้นให้เกิดผล (Areas to encourage) มีประเด็นและรายการสำคัญดังนี้

ตารางที่ 14 : อนาคตภาพของสังคมที่พึงประสงค์ ในการวิเคราะห์รอบ 2

แนวโน้มทางสังคมในอีก 20 ปีข้างหน้า	
พึงประสงค์สูง และเป็นไปได้มาก	พึงประสงค์สูง และเป็นไปได้ปานกลาง
— สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรอุตสาหกรรม และได้รับอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์โดยตรง	— นโยบายส่งเสริมสนับสนุนภาคเกษตรเกิดผลจริงจัง
— ประชาชนตระหนักในความสำคัญของศักดิ์ศรีและสิทธิมนุษยชนมากขึ้น	— นักการเมืองมีผลงานและจิตสำนึกในการปฏิรูปการเมืองอย่างจริงจัง
— สิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน ชุมชนในชนบทและเมืองสะอาด ร่มรื่นและอากาศบริสุทธิ์ เพราะประชาชนร่วมกันดูแลรักษา	— สถานศึกษาของรัฐทุกแห่งมีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาตามกำหนดแห่ง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
— ประชาชนมีความรู้และมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น	— สังคมไทยเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและวัฒนธรรม
— สตรีตระหนักและมีบทบาททางการเมือง และมีตำแหน่งหน้าที่ในการบริหารประเทศมากขึ้น	
— รัฐกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและภูมิภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพ	
— องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพ และสามารถในการบริหารปกครอง และการจัดการศึกษา	
— ประชาชนทุกคนมีการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี	
— การปฏิรูปการศึกษาเกิดผลดีตามเป้าหมาย และยกระดับมาตรฐานการศึกษาของประชาชน	
— ประชาชนต้องการศึกษาเพิ่มเติมและสนใจพัฒนาแลกเปลี่ยนความรู้ในรูปแบบต่างๆ มากขึ้น	

ตารางที่ 14 (ต่อ) : อนาคตภาพของสังคมที่พึงประสงค์ ในการวิเคราะห์รอบ 2

แนวโน้มทางสังคมในอีก 20 ปีข้างหน้า	
พึงประสงค์สูง และเป็นไปได้มาก	พึงประสงค์สูง และเป็นไปได้ปานกลาง
<ul style="list-style-type: none"> — ประชาชนต้องการศึกษาเพิ่มเติม และสนใจพัฒนา แลกเปลี่ยนความรู้ในรูปแบบต่างๆ มากขึ้น — สถานศึกษาของเอกชนทุกแห่งมีคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาตามกำหนดแห่ง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 — รัฐมีงบประมาณการศึกษาเพิ่มจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 5-6 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในของประเทศ — ประชาชนใช้อินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์ 15 คนต่อประชากรพันคน — ชุมชนมีเวทีการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ เป็นแหล่งการเรียนรู้ และพัฒนาปัญญาของชุมชนเอง 	

ภาพแนวโน้มสังคมอนาคตที่พึงประสงค์สูง และมีโอกาสเกิดขึ้นจริงสูง ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน แสดงถึงลักษณะสังคมไทยในอนาคตว่า จะเป็นสังคมเกษตรอุตสาหกรรม และได้รับผลจากกระแสโลกาภิวัตน์โดยตรง จึงเป็นสังคมเกษตรแบบเปิดที่เป็นทั้งแบบพึ่งตนเองและเปิดรับกระแสการพัฒนาแบบตะวันตก เน้นการผลิตแบบอุตสาหกรรมเทคโนโลยี เพื่อการค้าขายและการแข่งขันในโลกแบบทุนนิยมเสรี มีการค้าการติดต่อทางอินเทอร์เน็ตมากขึ้น

สถานการณ์ทางการเมืองและการปกครอง ประชาชนมีความรู้ ตื่นตัวและตระหนักถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ทั้งบทบาทของชายและหญิง รวมทั้งบทบาทความรับผิดชอบ และมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน ชุมชนให้อยู่ในสภาพดี น่าอยู่ อันเป็นผลกระทบที่ดีจากการปฏิรูปการเมืองปัจจุบัน

สถานการณ์ทางการศึกษาของประชาชน การปฏิรูปการศึกษาเกิดผลตามเป้าหมายเป็นต้นประชาชนมีการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี รัฐรับผิดชอบจัดงบประมาณสนับสนุนการศึกษาเพิ่มเติมมากขึ้นให้เพียงพอกับการจัดการศึกษา เป็นร้อยละ 5-6 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และประชาชนตื่นตัวสนใจศึกษา แสวงหาความรู้เพิ่มเติมอย่างกว้างขวาง ทั้งในรูปแบบต่าง ๆ และการเปิดเวทีการเรียนรู้ของชุมชน เพื่อระดมความคิดเห็นให้เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างและสร้างสังคมแห่งความรู้และการเรียนรู้

1.2. กลุ่มที่พึงติดตาม (Areas to monitor) มีประเด็นและรายการสำคัญเพื่อจัดการ ซึ่งแม้จะเป็นลักษณะที่ยังไม่ปรากฏภาพความสำคัญเด่นชัด แต่เป็นสิ่งที่ต้องติดตามหรือเตรียมพิจารณาวางแผนการจัดการไว้ล่วงหน้า เป็นระบบเตือนภัยให้ระวังและไม่ประมาทดังนี้

ตารางที่ 15 : อนาคตภาพของสังคมที่พึงประสงค์ระดับปานกลาง จากการวิเคราะห์รอบ 2

แนวโน้มทางสังคมในอีก 20 ปีข้างหน้า	
พึงประสงค์ปานกลาง และเป็นไปได้มาก	พึงประสงค์ปานกลาง และเป็นไปได้ปานกลาง
<ul style="list-style-type: none"> — องค์กรชุมชนหรือหมู่บ้านมีความเข้มแข็ง และมีกลุ่มผู้นำที่มีคุณธรรมและภูมิปัญญาเป็นหลักของสมาชิก — รัฐให้ความสำคัญต่อการศึกษาเป็นอันดับแรกของการบริหารปกครองประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> — ประชาชนตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมไทยและนิยมไทย — สถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งมีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาตามกำหนดแห่งพ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 — ประชาชนมีหลักศาสนา จารีตประเพณี และวัฒนธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ตอบในรอบ 2 นี้ ยืนยันความคิดเห็นแนวโน้มสังคมพึงประสงค์ปานกลางดังในตารางข้างบน เช่นเดียวกับรอบ 1 แต่เพิ่มความมั่นใจว่า องค์กรชุมชนหรือหมู่บ้านจะมีความเข้มแข็งมากขึ้น ซึ่งอาจเป็นผลกระทบมาจากสถานการณ์ทางการเมืองและการบริหารประเทศของรัฐบาลที่ดำเนินการ โครงการพัฒนาหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท และโครงการพักชำระหนี้เกษตรกรรายย่อย มีความคืบหน้าในแนวโน้มที่จะส่งผลดีต่อชุมชนและหมู่บ้าน

1.3. กลุ่มที่คุกคามและพึงระวัง (Areas to be threaten) เป็นกลุ่มที่ภาพอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ และมีโอกาสเกิดขึ้นได้มาก เป็นลักษณะต้องดำเนินการขจัดออกไป หรือแก้ไขให้ได้ มิฉะนั้น จะเป็นภัยคุกคาม มีดังนี้

ตารางที่ 16 : อนาคตภาพของสังคมที่ไม่พึงประสงค์ จากการวิเคราะห์รอบ 2

แนวโน้มทางสังคมในอีก 20 ปีข้างหน้า	
ไม่พึงประสงค์สูง และเป็นไปได้มาก	ไม่พึงประสงค์น้อย และเป็นไปได้มาก
<ul style="list-style-type: none"> — ประชาชนมีรายได้น้อย ไม่เพียงพอค่าครองชีพ จึงต้องทำงานล่วงเวลา(เป็นภาพไม่พึงประสงค์สูงมาก) — ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของสังคมเมืองและชนบทมีความแตกต่างกันมาก 	<ul style="list-style-type: none"> — เศรษฐกิจไทยคงเป็นแบบทุนนิยมเสรี — ระบบเศรษฐกิจ ไทยผูกพันกับระบบเศรษฐกิจโลกอย่างชัดเจน

ตารางที่ 16(ต่อ) : อนาคตภาพของสังคมที่ไม่พึงประสงค์ จากการวิเคราะห์รอบ 2

แนวโน้มทางสังคมในอีก 20 ปีข้างหน้า

ไม่พึงประสงค์สูง และเป็นไปได้มาก	ไม่พึงประสงค์น้อย และเป็นไปได้มาก
<ul style="list-style-type: none"> — ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของสังคมเมืองและชนบทมีความแตกต่างกันมาก — มีปัญหาการใช้แรงงานเด็กและโสเภณีเด็ก — ประชาชนและเยาวชนคือยการศึกษาจำนวนมากกว่าล้านคน ดิคาเสพยติคชนิดต่างๆ เป็นปัญหาร้ายแรงมากของประเทศ — สังคมโลกาภิวัตน์ทำให้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมไทยเปลี่ยนแปลงไปมาก — มีปัญหาชุมชนแออัดในเมืองใหญ่ ทำให้เด็กและเยาวชนไม่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี — มีปัญหาทางศีลธรรมในสังคมรุนแรงและมีปริมาณอาชญากรรมมากขึ้น — มีปัญหานอกราชฎร์บังหลวงในภาครัฐมาก และเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศ 	

ภาพที่ไม่พึงประสงค์และพึงประสงค์น้อยแต่เกิดขึ้นแน่ เป็นสิ่งที่คุกคามหรือต้องเฝ้าระวังว่า จะเป็นภัยต่อสังคมและการพัฒนาที่พึงประสงค์ เป็นปัญหาเช่นเดียวกับการศึกษาวิจัยแบบสอบถามเดลฟาย รอบ 1

2. แนวโน้มของระบบและการจัดการศึกษาคาทอลิกในอีก 20 ปีข้างหน้า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากวิธีการเดลฟาย รอบ 3 (แบบสอบถามเดลฟาย รอบ 2)

การศึกษาพิจารณาแบ่งกลุ่มวิเคราะห์เป็น 2 กลุ่ม เป็นกรอบการพิจารณาศึกษาแนวโน้มสำหรับการจัดการศึกษาคาทอลิกในอีก 20 ปีข้างหน้า(พ.ศ.2564) เพื่อกำหนดแนวโน้มเป็นข้อเสนอทางนโยบายและยุทธศาสตร์การจัดการศึกษา ดังนี้

2.1. กลุ่มที่ต้องเสริมสร้างและกระตุ้นให้เกิดผล (Areas to encourage)

จากผลการศึกษาวิธีการเคลฟาย จากแบบสอบถามรอบ 2 ที่ได้จากการเปรียบเทียบเกณฑ์ความน่าจะเป็นของภาพอนาคตที่พึงประสงค์ กับโอกาสที่จะเกิดขึ้น จำแนกได้ดังนี้

2.1.1. กลุ่มคุณลักษณะการศึกษาคาทอลิกที่พึงประสงค์สูงสุด และเป็นไปได้มากที่สุด จำนวน 2 รายการ แบ่งเป็น

- คุณลักษณะผู้บริหารการศึกษาคาทอลิก จำนวน 1 รายการ
- หลักสูตรการศึกษาคาทอลิก จำนวน 1 รายการ

2.1.2. กลุ่มคุณลักษณะการศึกษาคาทอลิกที่พึงประสงค์สูงสุด และเป็นไปได้มาก จำนวน 28 รายการ แบ่งเป็น

- แนวคิดปรัชญาการศึกษา และระบบการจัดการศึกษา

จำนวน 1 รายการ

- ภารกิจด้านการจัดการศึกษา จำนวน 6 รายการ
- หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 2 รายการ
- ผู้บริหารการศึกษา และครูอาจารย์ จำนวน 5 รายการ
- คุณลักษณะนักเรียนและศิษย์เก่าที่พึงประสงค์

จำนวน 8 รายการ

- บทบาทของสภาการศึกษาคาทอลิก(ประเทศไทย)

จำนวน 6 รายการ

ตารางที่ 17 : แสดงคุณลักษณะการศึกษาคาทอลิกที่พึงประสงค์ จากการวิเคราะห์รอบ 2

คุณลักษณะการศึกษาคาทอลิก สำหรับสังคมอนาคต

พึงประสงค์สูงสุด และเป็นไปได้มากที่สุด

- ผู้บริหารการศึกษาคาทอลิกเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรมและจริยธรรม
- การศึกษาคาทอลิกมีหลักสูตรที่เป็นเอกลักษณ์เน้นการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมและความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ตารางที่ 18 : แสดงคุณลักษณะการศึกษาคาทอลิกที่พึงประสงค์ จากการวิเคราะห์รอบ 2

คุณลักษณะการศึกษาคาทอลิก สำหรับสังคมอนาคต

พึงประสงค์สูงสุด และเป็นไปได้

- การศึกษาคาทอลิกเน้นการปลูกฝังค่านิยมการบริการรับใช้และช่วยเหลือผู้อื่น
- โรงเรียนคาทอลิกเป็นผู้นำในการบริหารสถานศึกษาแบบนิติบุคคล
- การศึกษาคาทอลิกระดับคณะนักบวช มีการบริหารและจัดการ การประสานความร่วมมือทางการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
- การศึกษาคาทอลิกเน้นการอภิบาลนักเรียนเป็นรายบุคคล และหมักหมมด้วยจิตคารมณความรัก และการรับใช้ซึ่งกันและกัน
- โรงเรียนคาทอลิกมีบรรยากาศคาทอลิก กระบวนการอภิบาลและแพร่ธรรมอย่างชัดเจน
- โรงเรียนคาทอลิกจัดโครงการกิจกรรมคาทอลิก กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและสมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมชมรมวิชาการ ต่าง ๆ ที่เน้นการรับใช้ผู้อื่น และบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม
- โรงเรียนคาทอลิกมีชมรม เครื่องช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และองค์กรเยาวชน ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
- โรงเรียนคาทอลิกจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการคุณธรรม จริยธรรมบนพื้นฐานปรัชญาการศึกษาคาทอลิก
- การศึกษาคาทอลิกมีสำนักทดสอบทางการศึกษาเพื่อประเมินความสามารถทางวิชาการและความสามารถพิเศษของนักเรียน
- ผู้บริหารการศึกษาคาทอลิกมีจิตคารมณ ความมุ่งมั่นและความเสียสละสูง
- ครูในโรงเรียนคาทอลิกมีจิตคารมณคาทอลิก มีคุณธรรมจริยธรรมสูง
- ครูในโรงเรียนคาทอลิกมีความตื่นตัวในการพัฒนาตนเอง เป็นผู้นำในการปฏิรูปการเรียนรู้
- ครูในโรงเรียนคาทอลิกมีมาตรฐานทางวิชาชีพและได้รับการยอมรับจากสังคม
- สถาบันการศึกษาคาทอลิกมีการจัดทำแผนพัฒนาครูและบุคลากรอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง

สภาการศึกษาคาทอลิก(ประเทศไทย)

- มีคณะกรรมการและนโยบายที่ชัดเจนในการปฏิรูปการศึกษาคาทอลิก ในบริบทของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
- มีคณะกรรมการและแผนพัฒนางานด้านวิชาการและการศึกษาในระบบ
- มีคณะกรรมการและแผนพัฒนางานด้านกิจกรรมและการศึกษานอกระบบ
- มีคณะกรรมการและแผนพัฒนางานด้านสังคมและการศึกษาตามอัธยาศัย
- มีแผนแม่บทการปฏิรูปการศึกษาคาทอลิกที่เน้นการบูรณาการจริยธรรมและคุณธรรมในการจัดการศึกษา
- มีแผนแม่บทการรักษาและพัฒนาวัฒนธรรมในกรอบภูมิปัญญาและสังคมไทย

ตารางที่ 18 (ต่อ) : แสดงคุณลักษณะการศึกษาคาทอลิกที่พึงประสงค์ จากการวิเคราะห์รอบ 2

คุณลักษณะการศึกษาคาทอลิก สำหรับสังฆมณฑล	
พึงประสงค์สูงสุด และเป็นไปได้	
—	มีแผนแม่บทการรักษาและพัฒนาวัฒนธรรมในกรอบภูมิปัญญาและสังคมไทย นักเรียนและศิษย์เก่าสถานศึกษาคาทอลิก
—	เป็นต้นแบบด้านคุณธรรมและจริยธรรม
—	มีวินัยในตนเอง มีความมุ่งมั่นและรับผิดชอบในการทำงาน
—	เป็นผู้นำในการทำงานและทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นอย่างดี
—	ช่วยเหลือและสนับสนุนกิจกรรมโรงเรียนเพื่อพัฒนาศิษย์ปัจจุบัน
—	เคารพและให้เกียรติผู้อื่น
—	มีทักษะและความชำนาญในการทำงาน
—	มีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน แก่ใจและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ
—	เป็นผู้นำและแบบอย่างที่ดีของการดำเนินชีวิต

คุณลักษณะของการศึกษาที่พึงประสงค์สูงสุด มีความเป็นไปได้มากที่สุด ที่ผู้เชื่อชาวอูมีมีความเห็นสอดคล้องกัน แสดงว่า คุณลักษณะของผู้บริหารที่เป็นแบบอย่างดีในด้าน คุณธรรมและจริยธรรม เป็นกลไก หรือ “ผู้กระทำการ” สำคัญที่จะจัดการศึกษาคาทอลิกให้บรรลุผล ตามเป้าหมาย และปรัชญาการศึกษาได้ และที่ด้อยการเห็นมากที่สุดอีกประการหนึ่งคือ หลักสูตร การศึกษาที่เป็นเอกลักษณ์เน้นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ส่วนคุณลักษณะการศึกษาคาทอลิกที่มีความเป็นไปได้มาก แบ่งเป็นด้านปรัชญา การจัดการศึกษา การเรียนการสอน คุณลักษณะศิษย์ที่พึงประสงค์ และบทบาทของสภาการศึกษาคาทอลิก (ประเทศไทย) ที่ชัดเจนในการปฏิรูปการศึกษาและร่วมมือกับภาครัฐ

2.1.3. กลุ่มคุณลักษณะการศึกษาคาทอลิกที่พึงประสงค์สูง และมี โอกาสเกิดขึ้นได้มาก จำนวน 61 รายการ แบ่งเป็น

1) ด้านปรัชญาและหลักการจัดการศึกษาคาทอลิก รวมทั้งระบบการ จัดการ จำนวน 9 รายการ ดังนี้

ตารางที่ 19 : แสดงขนาดภาพการศึกษาคาทอลิกด้านปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา

พึงประสงค์สูง และเป็นไปได้มาก

ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาคาทอลิกสำหรับสังคมอนาคตในอีก 20 ปีข้างหน้า

1. การศึกษาคาทอลิกเอาใจใส่ในการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนครบทุกมิติอย่างเสมอภาค
2. การศึกษาคาทอลิกช่วยเหลือสังคม โดยรับเด็กด้อยโอกาส เด็กยากจนเข้าเรียนร้อยละ 8 ของนักเรียนในโรงเรียน
3. การศึกษาคาทอลิกให้โอกาสเด็กพิการ เด็กพิเศษเข้าเรียน ร้อยละ 3 ของจำนวนนักเรียนในโรงเรียน
4. การศึกษาคาทอลิกยึดอุดมการณ์ศาสนาเป็นหลักการจัดการศึกษา
5. การศึกษาคาทอลิกเป็นองค์กรศาสนา และสังคมที่ไม่มุ่งแสวงหาผลกำไร แต่มุ่งช่วยเหลือคนจน และสังคม
6. จุดเด่นของโรงเรียนคาทอลิกที่เห็นชัดคือ เน้นบูรณาการการศึกษากับคุณธรรมทางศาสนาเข้าด้วยกัน
7. การศึกษาคาทอลิกเป็นต้นแบบของผู้นำด้านคุณธรรมและจริยธรรม
8. การศึกษาคาทอลิกเปิดกว้างสำหรับทุกคน ทุกศาสนาโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่อยู่ในศีลธรรมความดีตามความเชื่อของศาสนาที่นับถือ
9. โรงเรียนคาทอลิกมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือ โรงเรียนของรัฐและโรงเรียนอื่นๆ ในด้านพัฒนาการศึกษา

ความคิดเห็นสอดคล้องที่พึงประสงค์และเป็นไปได้มากเกี่ยวกับ ปรัชญาการศึกษาคาทอลิกที่ต้องการให้เป็นหลักในการจัดการศึกษาผสานกับศาสนา เพื่อให้ “สิ่งดี” เป็นการสร้างนวัตกรรมทางความคิด และเป็นแบบอย่างสำหรับวงการศึกษาไทย ให้กับสังคมที่เอาใจใส่ต่อมนุษย์และศักดิ์ศรีของมนุษย์ ที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประสงค์ให้เป็นจริงดังที่ระบุในมาตรา 10

2) ด้านการจัดการศึกษา บรรยากาศและการมีส่วนร่วม จำนวน 13 รายการ ดังนี้

ตารางที่ 20 : แสดงขนาดภาพการศึกษาคาทอลิกในด้านการจัดการศึกษา บรรยากาศ

และการมีส่วนร่วมทางการศึกษา

พึงประสงค์สูง และเป็นไปได้มาก

แนวทางการจัดการศึกษาคาทอลิกสำหรับสังคมอนาคตในอีก 20 ปีข้างหน้า

1. โรงเรียนคาทอลิกมีการประกันคุณภาพด้านจริยธรรม คุณธรรมเป็นอันดับแรก
2. โรงเรียนคาทอลิกมีระบบนิเทศ และประเมินมาตรฐานคุณภาพภายใน ที่มีประสิทธิภาพ
3. โรงเรียนคาทอลิกเป็นผู้นำและมีส่วนร่วมในการศึกษาในเขตพื้นที่และระดับชาติ
4. การศึกษาคาทอลิกระดับสังคมพลเมืองมีการบริหาร และจัดการการประสานความร่วมมือทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
5. การศึกษาคาทอลิกมีกิจกรรมเสริมสร้างค่านิยม เคารพในศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์ ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมท้องถิ่น

ตารางที่ 20 (ต่อ) : แสดงอนาคตภาพการศึกษาคาทอลิกในด้านการจัดการศึกษา บรรยายภาค
และการมีส่วนร่วมทางการศึกษา

พึงประสงค์สูง และเป็นไปได้มาก

แนวทางการจัดการศึกษาคาทอลิกสำหรับสังคมอนาคตในอีก 20 ปีข้างหน้า

5. การศึกษาคาทอลิกมีกิจกรรมเสริมสร้างค่านิยม เคารพในศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์ ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมท้องถิ่น
6. 10. โรงเรียนคาทอลิกมีกิจกรรมศาสนสัมพันธ์
7. โรงเรียนคาทอลิกเป็นแบบอย่างของบรรยาภาค ที่เน้นการส่งเสริมจิตสำนึกสาธารณะ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตลอดจนความรับผิดชอบต่อสังคม
8. การศึกษาคาทอลิกมีระบบการจัดการศึกษาและบริการให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชน
9. การศึกษาคาทอลิกมีความร่วมมือและประสานกับองค์กรคาทอลิก และองค์กรอื่น ในระดับท้องถิ่น และประเทศเพื่อร่วมจัดการศึกษา
10. โรงเรียนคาทอลิกประสานกับองค์กร บริษัทต่างๆ ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนและพัฒนาความสามารถทักษะด้านวิชาการและวิชาชีพ
11. โรงเรียนคาทอลิกจัดกิจกรรมร่วมมือกับภาครัฐและองค์กรอื่นๆ ในการจัดกิจกรรมเน้นบริการและพัฒนาผู้ด้อยโอกาส เด็กชาวเขา เด็กชายแดนหรือในชนบทห่างไกล ให้ได้รับการศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นอยู่ดีขึ้น
12. โรงเรียนคาทอลิกจัดการศึกษาและกิจกรรมที่ใช้สถานที่สำคัญ แหล่งความรู้ท้องถิ่น สถานประกอบการเป็นแหล่งเรียนรู้
13. สภาพการศึกษาคาทอลิก ๗ ประสานงานและร่วมมือกับสภาพการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมแห่งชาติ

ความคิดเห็นสอดคล้องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่สำคัญคือ การประกันคุณภาพมาตรฐานด้านจริยธรรมและคุณธรรมเป็นอันดับแรก และระบบการจัดการศึกษาที่กำหนดแนวทางชัดเจนให้ตรงกับปรัชญาการศึกษาที่เป็นหลักการจัดการ รวมถึงกระบวนการและบทบาทที่สังคม ชุมชนและผู้ปกครองจะสามารถมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่พึงประสงค์ และร่วมมือเพื่อสร้างสรรค์การศึกษาที่ดีสำหรับลูกหลาน

3) หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 12 รายการ ดังนี้

ตารางที่ 21 : แสดงอนาคตภาพการศึกษาคาทอลิกในด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

แนวทางด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ของการศึกษาคาทอลิกสำหรับสังคมอนาคตในอีก 20 ปีข้างหน้า

พึงประสงค์สูงและเป็นไปได้มาก

1. การศึกษาคาทอลิกมีหลักสูตรนานาชาติ เพื่อสนองความต้องการของสังคม
2. โรงเรียนคาทอลิกให้ความสำคัญกับผู้ปกครอง ชุมชน โดยให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนของโรงเรียน
3. โรงเรียนคาทอลิกมีการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูเป็นผู้ดำเนินการ สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้

ตารางที่ 21(ต่อ) : แสดงอนาคตภาพการศึกษาคาทอลิกในด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

แนวทางด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ของการศึกษาคาทอลิกสำหรับสังคมอนาคตในอีก 20 ปีข้างหน้า

พึงประสงค์สูงและเป็นไปได้มาก

3. โรงเรียนคาทอลิกมีการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูเป็นผู้ดำเนินการ สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้
4. โรงเรียนคาทอลิกเป็นผู้นำ และต้นแบบในการปฏิรูปการเรียนรู้
5. โรงเรียนคาทอลิกเป็นแหล่งการเรียนรู้ และพร้อมที่จะให้บริการสังคม
6. โรงเรียนคาทอลิกจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม
7. การศึกษาคาทอลิกมีกิจกรรมที่ส่งเสริมค่านิยม คุณธรรมจริยธรรมทางสังคม ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
8. โรงเรียนคาทอลิกมีรูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริงที่ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน
9. โรงเรียนคาทอลิกสนับสนุนบุคลากรทำผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
10. โรงเรียนคาทอลิกมีเกณฑ์การวัดและประเมินพัฒนาการค่านิยมทางคุณธรรมจริยธรรมอย่างเป็นระบบ
11. สภาการศึกษาคาทอลิกเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของ โรงเรียน ครูและชุมชนที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน รวมทั้งเป็นแหล่งข้อมูลในการค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และการสร้างผลงานวิจัย
12. สภาการศึกษาคาทอลิกมีสำนักมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาคาทอลิก

แนวทางที่พึงประสงค์ และเป็นไปได้มาก ที่ผู้เชื่อฯ ให้ความสำคัญเห็นสอดคล้องกัน เกี่ยวกับกระบวนการหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล และระบบสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง เป็นหลักประกันหรือแนวทางการจัดการศึกษาคาทอลิก ที่เน้นคุณธรรมและจริยธรรมชัดเจน

4) ด้านระบบและกระบวนการผลิตบุคลากรทางการศึกษา

จำนวน 11 รายการ

ตารางที่ 22 : แสดงอนาคตภาพการศึกษาคาทอลิกในด้านระบบ และกระบวนการผลิตบุคลากรทางการศึกษา

คุณลักษณะของบุคคล ในการจัดการศึกษาคาทอลิกสำหรับสังคมอนาคตในอีก 20 ปีข้างหน้า

พึงประสงค์สูง และเป็นไปได้มาก

1. ผู้บริหารการศึกษาคาทอลิกมีความรอบรู้วิทยาการต่าง ๆ แต่ยังคงไว้ซึ่งอุดมการณ์แห่งความรักและการรับใช้
2. ผู้บริหารการศึกษาคาทอลิกเป็นมืออาชีพทางการบริหารการศึกษา ที่ได้รับการยอมรับจากชุมชน สังคมและเป็นผู้แทนองค์กรวิชาชีพ
3. ผู้บริหารการศึกษาคาทอลิกมีวิสัยทัศน์ทางการศึกษา สามารถกำหนดนโยบายในการบริหารงานที่ชัดเจน

ตารางที่ 22 (ต่อ) : แสดงอนาคตภาพการศึกษาคาทอลิกในด้านระบบ และกระบวนการผลิต
บุคลากรทางการศึกษา

คุณลักษณะของบุคคล ในการจัดการศึกษาคาทอลิกสำหรับสังคมอนาคตในอีก 20 ปีข้างหน้า	
พึงประสงค์สูง และเป็นไปได้มาก	
3.	ผู้บริหารการศึกษาคาทอลิกมีวิสัยทัศน์ทางการศึกษา สามารถกำหนดนโยบายในการบริหารงานที่ชัดเจน
4.	พระสงฆ์ นักบวชทำหน้าที่ดูแลด้านคุณธรรมจริยธรรม มากกว่าการบริหารโรงเรียน
5.	ครูในโรงเรียนคาทอลิกมีจิตวิญญาณครู มีความสุขในการประกอบวิชาชีพ
6.	ครูในโรงเรียนคาทอลิกมีความรอบรู้ในวิชาชีพ สามารถถ่ายทอดสู่นักเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
7.	ครูในโรงเรียนคาทอลิกมีเครือข่ายทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมพัฒนาซึ่งกันและกัน
8.	ครูได้รับสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ที่เพียงพอ และเหมาะสมกับฐานะทางสังคมและวิชาชีพ
9.	การศึกษาคาทอลิกมีระบบประเมินผลการทำงาน การพิจารณาผลงานดีเด่น การให้รางวัลเชิดชูเกียรติครู และบุคลากรอย่างเหมาะสม
10.	มีองค์กรวิชาชีพครู โรงเรียนคาทอลิกที่ทำหน้าที่พัฒนามาตรฐานวิชาชีพ
11.	มีกองทุนพัฒนาครูเพื่อการฝึกอบรม การศึกษาต่อ การทำวิจัยและการทำผลงานวิชาการ โดยได้รับสนับสนุนจากโรงเรียน ศิษย์เก่า ผู้ปกครอง หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คุณลักษณะของผู้บริหารการศึกษาคาทอลิก ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งระบบการสนับสนุนครูและกำลังคนในการจัดการศึกษา เป็นสิ่งที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันในประเด็นคุณสมบัติของผู้บริหารจัดการที่ดี และระบบการจัดการที่ดี แต่เน้นคุณลักษณะที่แตกต่างคือ คุณลักษณะของคนที่เด่นด้านคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งเป็นบุคคลถ่ายทอดและพัฒนาให้นักเรียนเข้าใจแนวคิด และเรียนรู้ได้จากการปฏิบัติและเห็นแบบอย่างจริงในชีวิตประจำวันได้

5) ด้านทรัพยากร การลงทุน และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จำนวน 8 รายการ

ตารางที่ 23: แสดงอนาคตภาพการศึกษาคาทอลิกในด้านทรัพยากร การลงทุน และเทคโนโลยี
เพื่อการศึกษา

แนวทางและนวัตกรรมการศึกษาคาทอลิกสำหรับสังคมอนาคตในอีก 20 ปีข้างหน้า	
พึงประสงค์สูง และเป็นไปได้มาก	
1.	โรงเรียนคาทอลิกมีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่างๆที่ทันสมัยอย่างเพียงพอ
2.	มีการจัดสรรทุนการศึกษาแก่ผู้เรียนตามความเหมาะสมและความจำเป็น
3.	โรงเรียนคาทอลิกมีระบบการเงิน การจัดสรรงบประมาณที่มีประสิทธิภาพและตรวจสอบได้
4.	โรงเรียนคาทอลิกมีสื่อและอุปกรณ์การสอนทันสมัย พอเพียงกับจำนวนผู้เรียน
5.	บุคลากรคาทอลิกสามารถผลิตสื่อที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้และนำไปใช้ได้มีประสิทธิภาพ
6.	มีส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเหมาะสม

ตารางที่ 23(ต่อ) : แสดงอนาคตภาพการศึกษาคาทอลิกในด้านทรัพยากร การลงทุน และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา

แนวทางและนวัตกรรมการศึกษาคาทอลิกสำหรับสังคมอนาคตในอีก 20 ปีข้างหน้า

ฟังประสงค์สูง และเป็นไปได้มาก

6. มีส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเหมาะสม
7. โรงเรียนคาทอลิกเป็นผู้นำในด้านวิทยาการและเทคโนโลยีทางการศึกษา
8. โรงเรียนคาทอลิกมีการประสานความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนบุคลากรเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา

แนวทางและนวัตกรรมการศึกษา ที่การศึกษาคาทอลิกมีศักยภาพ และความเอาใจใส่ให้บุคลากรโรงเรียนผลิตได้เอง เป็นแนวทางและนวัตกรรมที่ฟังต้องการอย่างมาก และเป็นการสนับสนุนการจัดการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายและสร้าง "คน" ที่ฟังประสงค์สำหรับสังคมไทยได้

6) ด้านผลผลิตทางการศึกษา: นักเรียน และศิษย์เก่า

มีคุณลักษณะที่ฟังประสงค์ จำนวน 8 รายการ ดังนี้

ตารางที่ 24 : แสดงอนาคตภาพการศึกษาคาทอลิกในด้านผลผลิตทางการศึกษา

แนวโน้มการจัดการศึกษาคาทอลิกสำหรับสังคมอนาคตในอีก 20 ปีข้างหน้า

ฟังประสงค์สูง และเป็นไปได้มาก

1. มีความสุขในการช่วยเหลือและรับใช้ผู้อื่น
2. มีความเสียสละสูง และบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม
3. มีความเชื่อมั่นในศาสนาที่ตนนับถือและให้ความเคารพศาสนาอื่น
4. เป็นสมาชิกที่รับผิดชอบต่อครอบครัว
5. เป็นสมาชิกที่รับผิดชอบต่อชุมชนและสังคม
6. เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ
7. รักษาสมบัติของส่วนรวมและมีจิตสำนึกสาธารณะ
8. ประพฤติตนอยู่ในกรอบศีลธรรมและประเพณีดีงามของไทย

ศิษย์ ซึ่งเป็นผลผลิตทางการศึกษาคาทอลิก เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับศิษย์ที่เด่นในการเป็นบุคคล ที่มีจิตตารมณ์ที่ยึดหลักค่านิยมว่า ชีวิตเพื่อผู้อื่น มีความสุขในการช่วยเหลือและรับใช้ผู้อื่น และค่านิยมทางสังคมที่ดีต่อส่วนรวม และประเทศชาติ เป็นสิ่งฟังประสงค์สูงและต้องการให้เกิดผลอย่างมาก เป็นคำตอบยืนยันเหมือนคำตอบรอบแรก

2.1.4. กลุ่มคุณลักษณะการศึกษาคาทอลิกที่ฟังประสงค์สูง และมีโอกาสเป็นจริงปานกลาง จำนวน 1 รายการ

2.1.5. กลุ่มคุณลักษณะการศึกษาคาทอลิกที่พึงประสงค์ปานกลาง และมีโอกาสเป็นจริงมาก จำนวน 4 รายการ ดังนี้

ตารางที่ 25 : แสดงขนาดภาพการศึกษาคาทอลิกที่พึงประสงค์ระดับปานกลาง

แนวโน้มการจัดการศึกษาคาทอลิกสำหรับสังคมอนาคตในอีก 20 ปีข้างหน้า	
ด้านการจัดการศึกษา	ด้านการจัดการศึกษา นุคลากร และทรัพยากรทางการศึกษา
<p>พึงประสงค์สูง และเป็นไปได้ปานกลาง</p> <p>— การศึกษาคาทอลิกขยายการจัดการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงอุดมศึกษาทั้งด้าน ปริมาณและคุณภาพให้เหมาะสม และเพียงพอ ในทุกพื้นที่</p>	<p>พึงประสงค์ปานกลาง และเป็นไปได้มาก</p> <p>— การศึกษาคาทอลิกจัดการศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัยในพื้นที่ที่จำเป็น</p> <p>— มีสถาบันคาทอลิกเพื่อผลิตและฝึกอบรมครู</p> <p>-- โรงเรียนคาทอลิกจัดทำแบบเรียนและเอกสาร ประกอบการเรียนการสอนของตนเอง</p> <p>— การศึกษาคาทอลิกใช้วิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์และการสื่อสารในรูปแบบอื่น ส่งเสริมด้าน การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม</p>

ภาพที่พึงประสงค์สูง แต่เป็นจริงได้ปานกลาง หมายถึงอาจมีผู้ดำเนินการจริงได้ไม่มาก ส่วนภาพพึงประสงค์ปานกลาง แต่จะเกิดขึ้นได้มาก หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญยังไม่มั่นใจในคุณค่าของสาระประเด็นแนวทางและไม่แน่ใจว่าจะมีผู้นำที่ทำได้จนสำเร็จหรือไม่ ถ้ามีก็จะเกิดขึ้นจริงได้มาก

2.2. กลุ่มที่พึงติดตาม (Areas to monitor) มีประเด็นและรายการสำคัญเกี่ยวกับระบบการจัดการศึกษาคาทอลิกสำหรับสังคมในอนาคตอีก 20 ปีข้างหน้า เพื่อการจัดการซึ่งแม้จะเป็นลักษณะที่ยังไม่ปรากฏความสำคัญเด่นชัด แต่เป็นสิ่งที่ต้องติดตามหรือเตรียมพิจารณา วางแนวทางจัดการล่วงหน้าสำหรับลักษณะที่ดี หรือป้องกันแก้ไขสำหรับคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ เพื่อความไม่ประมาทจนขาดการเฝ้าระวัง ดังนี้คือ

2.2.1. กลุ่มคุณลักษณะการศึกษาคาทอลิกที่ไม่พึงประสงค์สูงกับปานกลาง และมีโอกาสเป็นจริงปานกลาง รวมจำนวน 3 รายการ ดังนี้

ตารางที่ 26 : แสดงอนาคตภาพการศึกษาคาทอลิกที่ไม่พึงประสงค์ แต่ต้องติดตาม

แนวโน้มการจัดการศึกษาคาทอลิกสำหรับสังคมอนาคตในอีก 20 ปีข้างหน้า	
ไม่พึงประสงค์สูง และเป็นไปได้ปานกลาง	ไม่พึงประสงค์ปานกลาง และเป็นไปได้ปานกลาง
<ul style="list-style-type: none"> — โรงเรียนคาทอลิกทำให้เกิดช่องว่างทางการศึกษา ระหว่างคนรวยกับคนจน — ผู้บริหารการศึกษาคาทอลิกให้ความสนใจเรื่อง การศึกษาแต่ขาดความเป็นผู้นำ 	<ul style="list-style-type: none"> — นักเรียนและศิษย์เก่าของสถานศึกษาคาทอลิกยึดมั่นในความรู้ ความสามารถของตนเองสูง โดยไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ภาพอนาคตนี้ เป็นภาพอนาคตไม่พึงประสงค์ ที่เมื่อเกิดขึ้น จะมีผลคุกคามต่อกระบวนการทำงานหรือผลที่เกิด เช่น โรงเรียนคาทอลิกทำให้เกิดช่องว่างทางสังคม จะส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของการศึกษาคาทอลิกได้

2.2.2. กลุ่มคุณลักษณะการศึกษาคาทอลิกที่พึงประสงค์ปานกลาง กับน้อย และมีโอกาสเป็นจริงปานกลาง จำนวน 3 รายการ

ตารางที่ 27 : แสดงอนาคตภาพการศึกษาคาทอลิกที่พึงประสงค์ และต้องติดตาม

แนวโน้มการจัดการศึกษาคาทอลิกสำหรับสังคมอนาคตในอีก 20 ปีข้างหน้า	
พึงประสงค์ปานกลาง และเป็นไปได้ปานกลาง	พึงประสงค์น้อย และเป็นไปได้มาก
<ul style="list-style-type: none"> — โรงเรียนคาทอลิกได้รับสนับสนุนงบประมาณจากรัฐด้านการลงทุนอย่างเหมาะสมตามคุณภาพการจัดการศึกษา — โรงเรียนคาทอลิกได้รับเงินอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลจากรัฐตรงตามสภาพที่ใช้จ่ายจริง 	<ul style="list-style-type: none"> — นักเรียนและศิษย์เก่าของสถานศึกษาคาทอลิกมุ่งแข่งขันเพื่อความเป็นเลิศของตนเอง

ภาพอนาคตที่พึงประสงค์ปานกลางและเป็นไปได้ปานกลาง เป็นภาพไม่มั่นใจว่าจะเกิดมากน้อยเท่าไร และมีประโยชน์จริงหรือไม่ ส่วนภาพไม่พึงประสงค์น้อย แต่เป็นไปได้มาก แสดงว่าเป็นคุณลักษณะที่เกิดเป็นสิ่งที่แฝงอยู่ในความไม่มั่นใจในการนำไปใช้ ซึ่งต้องการคุณธรรมเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวมากกว่า ความเชื่อมั่นแบบรายบุคคล

ความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้อง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อประเด็นแนวโน้มนักศึกษาคาด และการจัดการศึกษาคาทอลิกที่มีความไม่สอดคล้องกัน จำนวน 9 ประเด็น เทียบเกณฑ์ความคิดเห็น มีระดับความเป็นไปได้มาก 4 ประเด็น และปานกลาง 5 ประเด็น ดังนี้

ตารางที่ 28 : ความไม่สอดคล้องของแนวโน้มกับแนวทางการจัดการศึกษา

แนวโน้มสังคมและแนวทางการศึกษาคาทอลิกในอนาคตในอีก 20 ปีข้างหน้า	
ไม่สอดคล้องมาก(>1.5 แต่ <1.99)	ไม่สอดคล้องมากที่สุด(>1.99)
<ul style="list-style-type: none"> - การศึกษาคาทอลิกมีจุดยืนด้านการจัดการศึกษา โดยเน้นคุณค่าและศักดิ์ศรีของมนุษย์ และไม่หลงไปตามกระแสวัตถุนิยม ปังเจกนิยมและบริโภคนิยม - ระบบการศึกษาทางไกลมีประสิทธิภาพ ส่งเสริม และพัฒนาความรู้ประชาชน ได้ผลดีอย่างกว้างขวาง - ประชาชน ไม่มีน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดตลอดทั้งปีอย่างทั่วถึง - การศึกษาคาทอลิกกลุ่มฆราวาสคาทอลิกมีการบริหารจัดการ การประสานความร่วมมือทางการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ - ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมสูง - สถานศึกษาเอกชนมีจำนวนเพิ่มขึ้นร้อยละ 3-5 - เป็นศูนย์กลางเทคโนโลยีสารสนเทศ ระดับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก - เป็นศูนย์กลางการศึกษาและการฝึกอบรม ระดับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก 	<ul style="list-style-type: none"> - แนวคิดเศรษฐกิจแบบพอเพียง ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน ได้ดีขึ้น

ภาพอนาคตเหล่านี้ เป็นความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละประเด็น แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญอาจมีเหตุผลใจไม่แน่ชัด หรือเข้าใจความคลาดเคลื่อนได้เนื่องจากความคิดเห็นที่ไม่มั่นใจในรายละเอียดที่เป็นเหตุผลจากประสบการณ์แตกต่าง หรือ เป็นสิ่งที่ไม่คาดคิดว่าจะเป็นไปได้จริงหรือไม่ เช่น ประชาชนไม่มีน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดตลอดปีอย่างเพียงพอ ซึ่งมีความแตกต่างกันมาก(ไม่สอดคล้องมาก) อาจเป็นเพราะว่าเป็นเรื่องไกลตัว ยังไม่เคยพบเหตุการณ์เช่นนี้มาก่อนในประเทศไทยก็ได้ หรือประเด็น แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน ได้ดีขึ้น อาจเป็นแนวคิดที่มีความคิดเห็นว่าเป็นเพียงสัญลักษณ์ หรือเป็นแนวคิดที่ไม่เห็นเป็นรูปธรรม ในขณะที่บางคนชอบลักษณะความคิดเชิงเหตุผล ทำให้ความคิดเห็นไม่สอดคล้อง

ตอนที่ 3 : อนาคตภาพของการศึกษาคาทอลิกในปี พ.ศ. 2564 (ค.ศ. 2021)

การศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยอนาคตนี้ เป็นการประมวลผลความคิดรวบยอดของผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการตอบแบบสอบถามผลทั้งการสัมภาษณ์ การเสวนา และการตอบแบบสอบถาม 2 รอบ โดยจัดแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ แนวโน้ม คุณลักษณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และยุทธศาสตร์ แนวทางปฏิบัติและนวัตกรรมทางการศึกษา

ส่วนที่ 1 แนวโน้มสังคมอนาคต

ผลการวิเคราะห์การสำรวจความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์ การเสวนา และการสัมมนาทางวิชาการ สะท้อนถึงสภาพชีวิตและสังคมในอนาคตอีก 20 ปีข้างหน้า และความคาดหวังที่การศึกษาจะต้องดำเนินการให้เหมาะสม

ส่วนที่ 2 คุณลักษณะของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

ผลสรุปวิเคราะห์สังเคราะห์เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารการศึกษา ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาคาทอลิก กับนักเรียน นักศึกษา รวมทั้งศิษย์เก่า จากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการเคลฟายทั้ง 3 รอบ เกี่ยวกับการผลิต การดำเนินการการบำรุงรักษาและพัฒนา การติดตามผลและประเมินผล รวมทั้งการพิจารณาถึงผลกระทบที่พึงประสงค์ในอีก 20 ปีข้างหน้า

ส่วนที่ 3 ยุทธศาสตร์ แนวทางปฏิบัติ และนวัตกรรมทางการศึกษา

การศึกษาส่วนนี้ พิจารณาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ แนวปฏิบัติ และนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาคาทอลิก สำหรับอนาคตในอีก 20 ปีข้างหน้า ปี พ.ศ. 2564 /ค.ศ.2021 ซึ่งจะเป็นการชี้แนวทาง กำหนดเป้าหมายสำหรับการศึกษาวิเคราะห์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ภายใต้ระบบสังคมแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน ที่เป็นสนามสำหรับผู้เกี่ยวข้อง และผู้มีหน้าที่ทางการศึกษาได้มาพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการศึกษา แบบยุทธวิธีการระดมสรรพกำลังและความร่วมมือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ซึ่งจะเป็นการร่วมสร้างสังคมที่พึงประสงค์บนพื้นฐานของกำลังคนและทรัพยากรที่แท้จริงผสมกับภูมิปัญญาของประเทศ ให้เป็นสังคมแห่งความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกันเป็นเป้าหมายร่วม แต่ดำเนินการด้วยวิธีการที่หลากหลายในการปฏิบัติ ที่มีเอกภาพด้านนโยบาย ภายใต้ระบบและกระบวนการบริหารจัดการที่ดี (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 9(1) และ กรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงานคณะ, 2543: 25) ดังนี้

ความคิดเห็นที่สอดคล้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เมื่อประมวลความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของคณะผู้เชี่ยวชาญสามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังกล่าวข้างต้น และแต่ละส่วนพิจารณาเป็น 3 ลักษณะ คือ 1) ลักษณะที่พึงเสริมสร้าง 2) ลักษณะที่พึงติดตามและเฝ้าสังเกต และ 3) ลักษณะที่คุกคาม และเฝ้าระวัง ดังนี้

ส่วนที่ 1 แนวโน้มของสังคมอนาคตในอีก 20 ปีข้างหน้า

สรุป มีแนวโน้มของสังคมอนาคต จำนวน 22 รายการ เป็นความเห็นสอดคล้องกันของคณะผู้เชี่ยวชาญจำนวน 32 คน ซึ่งแต่ละลักษณะแสดงให้เห็นผู้กำหนดนโยบายและผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบแต่ละด้านหรือระดับ ได้เห็นแนวทางที่พึงใส่ใจในการวิเคราะห์ติดตาม ทั้งด้านนโยบายและยุทธศาสตร์การจัดการที่ดีของรัฐ สังคม ชุมชน สถาบันศาสนาและประชาชน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาแห่งชาติที่จะต้องพัฒนาให้เหมาะสมกับแนวโน้มที่พึงประสงค์ และเผชิญหน้าแก้ไขจัดการกับแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ ด้วยระบบและวิธีการจัดการที่ดี และในกระบวนการพัฒนาการจัดการศึกษาดังกล่าว การจัดการศึกษาคาทอลิก ซึ่งเป็นส่วนย่อยแห่งผลรวมของสังคมในอนาคตจะได้ส่งเสริมและดำเนินได้อย่างเต็มศักยภาพและกำลังความสามารถเพื่อการพัฒนาสังคมไทยต่อไป

1. ลักษณะแนวโน้มที่พึงเสริมสร้าง

ลักษณะแรกที่ศึกษา เป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับ “ลักษณะที่พึงเสริมสร้าง” ประกอบด้วยแนวโน้มจำนวน 18 ประการ แบ่งออกเป็น ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม 3 รายการ ด้านเศรษฐกิจ 1 รายการ ด้านการเมือง และการปกครอง 5 รายการ ด้านการศึกษาของประชาชน 8 รายการ และการศึกษาวัฒนธรรมระหว่างประเทศ 1 รายการ ซึ่งเป็นภาพพึงประสงค์สูง กับมีโอกาสจะเกิดขึ้นได้มากและปานกลาง แนวโน้มสังคมอนาคต จึงแสดงแนวทางเป็นพื้นฐานที่พึงประสงค์สำหรับผู้กำหนดนโยบายสังคมและรัฐ ผู้มีบทบาทหน้าที่โดยตรงและเกี่ยวข้อง พึงต้องดำเนินการเสริม และพัฒนา ดังนี้

1.1. กลุ่มพึงประสงค์สูง และเป็นไปได้มาก

- สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรอุตสาหกรรม และได้รับอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์โดยตรง
- ประชาชนตระหนักในความสำคัญของศักดิ์ศรี และสิทธิมนุษยชนมากขึ้น
- สิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน ชุมชนในชนบทและเมือง สะอาด ร่มรื่น และอากาศบริสุทธิ์ เพราะประชาชนร่วมกันดูแลรักษา

- ประชาชนมีความรู้ และมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น
- สตรีตระหนักและมีบทบาททางการเมือง และมีตำแหน่งหน้าที่ในการบริหารประเทศมากขึ้น
- รัฐกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและภูมิภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพ และความสามารถในการบริหารปกครอง และการจัดการศึกษา
- ประชาชนทุกคนมีการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี
- การปฏิรูปการศึกษาเกิดผลดีตามเป้าหมาย และยกระดับมาตรฐานการศึกษาของประชาชน
- ประชาชนต้องการศึกษาเพิ่มเติม และสนใจพัฒนาแลกเปลี่ยนความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ มากขึ้น
- สถานศึกษาของเอกชนทุกแห่งมีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาตามกำหนดแห่ง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
- รัฐมีงบประมาณการศึกษาเพิ่มจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 5-6 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในของประเทศ
- ประชาชนใช้อินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์ 15 คนต่อประชากรพันคน
- ชุมชนมีเวทีการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ เป็นแหล่งการเรียนรู้ และพัฒนาปัญญาของชุมชนเอง

ภาพสังคมอนาคตที่พึงประสงค์เป็นภาพสังคมไทยจะเป็นสังคมเกษตรอุตสาหกรรม ที่ได้รับกระแสโลกาภิวัตน์โดยตรง คุณลักษณะประชาชนตระหนักถึงศักดิ์ศรี และสิทธิมนุษยชนมากขึ้น และให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน ด้วยการร่วมรับผิดชอบในการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพดีเพื่อประโยชน์ต่อชีวิต และความเป็นอยู่ร่วมกัน

สถานการณ์ด้านการศึกษาของประชาชน มาตรฐานและระดับการศึกษาของประชาชนจะเพิ่มสูงขึ้นตามเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาคือ ทุกคนมีการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี และสนใจศึกษาเพิ่มเติมพัฒนาการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง การจัดเวทีการเรียนรู้ของชุมชน การใช้สื่อสารเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งรัฐให้ความสำคัญสนับสนุนการศึกษาโดยจัดงบประมาณเพิ่มมากขึ้นตามภารกิจด้านการศึกษาของประชาชนที่เพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

สถานการณ์ทางการเมืองและการปกครอง ประชาชนมีความรู้ และมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ทั้งชายและหญิง อันสืบเนื่องมาจากการปฏิรูปการเมือง และรัฐมีการกระจาย

อำนาจการบริหารจัดการสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น ภาพที่พึงประสงค์คือ องค์กรปกครองท้องถิ่นจะมีบทบาทมากขึ้นในการปกครองตนเอง และการจัดการศึกษาเพื่อประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจที่สอดคล้องระหว่างการปฏิรูปการเมือง การปฏิรูประบบราชการและการปฏิรูปการศึกษา

1.2. กลุ่มพึงประสงค์สูง และเป็นไปได้ปานกลาง

- นโยบายส่งเสริมสนับสนุนภาคเกษตรเกิดผลจริงจัง
- นักการเมืองมีผลงาน และจิตสำนึกในการปฏิรูปการเมืองอย่างจริงจัง
- สถานศึกษาของรัฐทุกแห่งมีคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาตามกำหนดแห่ง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
- ไทยเป็นองค์กรแห่งภูมิปัญญา และวัฒนธรรมแห่งชาติ
- ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในระดับปานกลาง อาจเป็นความไม่แน่ใจว่าจะเป็นไปได้อย่างจริงจัง ในการสนับสนุนภาคเกษตร นักการเมืองมีจิตสำนึกในการปฏิรูปการเมืองมากขึ้น และศักยภาพของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาของรัฐ รวมทั้งความคาดหวังที่ประเทศไทยจะเป็นองค์กรแห่งภูมิปัญญาและวัฒนธรรมแห่งชาติ

2. ลักษณะที่พึงติดตามและเฝ้าสังเกต

ลักษณะที่สอง เป็นแนวโน้มที่มี “ลักษณะที่พึงติดตามและเฝ้าสังเกต” ประกอบด้วย 7 แนวโน้ม ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเป็นฉันทามติว่าเป็นภาพอนาคตที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ระดับน้อย ก็มีโอกาสจะเกิดขึ้นได้ในระดับมากและปานกลาง ซึ่งเป็นผลที่นำเสนอต่อผู้กำหนดนโยบายระดับชาติและชุมชน เป็นสารสนเทศที่พึงพัฒนาให้มีศักยภาพมากขึ้นเพื่อประโยชน์สำหรับสังคมอนาคตในอีก 20 ปีข้างหน้า ดังนี้

2.1. กลุ่มพึงประสงค์ปานกลางและเป็นไปได้มาก

- องค์กรชุมชนหรือหมู่บ้านมีความเข้มแข็ง มีกลุ่มผู้นำที่มีคุณธรรมและภูมิปัญญาเป็นหลักของสมาชิก
- รัฐให้ความสำคัญต่อการศึกษาเป็นอันดับแรกของการบริหารปกครองประเทศ

ความคิดที่สอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญว่า ภาพอนาคตที่พึงประสงค์ปานกลางหรือไม่มั่นใจกว่าพึงประสงค์หรือไม่ แต่คาดหวังว่าจะมีโอกาสเป็นไปได้มากคือ รัฐจะให้ความสำคัญต่อการศึกษาเป็นอันดับแรกของการบริหารปกครองประเทศ และองค์กรชุมชน จะพัฒนา

ตนเองให้เข้มแข็งได้ ภายใต้ผู้นำที่มีคุณธรรมและยึดภูมิปัญญาเป็นหลักในการพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้าได้

2.2. กลุ่มพึงประสงค์น้อยและเป็นไปได้มาก

- เศรษฐกิจไทยคงเป็นแบบทุนนิยมเสรี
- ระบบเศรษฐกิจไทยผูกพันกับระบบเศรษฐกิจโลก

อย่างชัดเจน

ความคิดเห็นสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญว่า ภาพเศรษฐกิจไทยที่เป็นแบบทุนนิยมเสรีและผูกพันกับระบบเศรษฐกิจโลกอย่างชัดเจน เป็นสิ่งที่พึงประสงค์น้อย แต่ก็จะมีโอกาสเกิดขึ้นได้อย่างมาก นั่นคือ แม้ไม่พึงประสงค์ หรือพึงประสงค์น้อย แต่ก็หลีกเลี่ยงได้ยาก

2.3. กลุ่มพึงประสงค์ปานกลางและเป็นไปได้ปานกลาง

- ประชาชนตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมไทย และนิยมไทย
- สถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งมีคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาตามกำหนดแห่ง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
- ประชาชนมีหลักศาสนา จารีตประเพณีและวัฒนธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ

ภาพอนาคตของสังคมที่มีความเห็นสอดคล้องกันในระดับปานกลาง และมีความเป็นไปได้ปานกลางเช่นกัน คือประชาชนตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมไทยและนิยมไทย ประชาชนจะยึดหลักศาสนา จารีตประเพณี และวัฒนธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจกับศักยภาพและความสามารถของสถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดการศึกษาได้ดี และมีคุณภาพมาตรฐานที่กำหนด เป็นสิ่งที่ไม่แน่ใจ แต่ก็ต้องติดตามว่าจะมีอะไรบ้างที่สามารถเสริมแรงให้เกิดเป็นจริง และมีการดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่องได้

ลักษณะที่คุกคามและพึงระวัง

แนวโน้มสังคมอนาคตที่มีลักษณะคุกคามและพึงระวัง มีจำนวน 8 รายการ ที่คณะผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า เป็นภาพอนาคตที่ไม่พึงประสงค์และมีโอกาสเกิดขึ้นได้มาก จึงเป็นสิ่งที่ต้องใส่ใจ และหาทางระวังป้องกันระดับต้นเหตุหรือแก้ไขปัญหาให้ลดน้อยลงให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

กลุ่มที่ไม่พึงประสงค์สูง และเป็นไปได้มาก

- ประชาชนมีรายได้น้อย ไม่เพียงพอค่าครองชีพ จึงต้องทำงานล่วงเวลา (เป็นภาพไม่พึงประสงค์สูงมาก)
- ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของสังคมเมือง และชนบท มีความแตกต่างกันมาก
- มีปัญหาการใช้แรงงานเด็ก และโสเภณีเด็ก
- ประชาชนและเยาวชนต้องการศึกษาจำนวนมากว่าล้านคน ดิคาเสพย์ติดชนิดต่าง ๆ เป็นปัญหาร้ายแรงมากของประเทศ
- สังคมโลกาภิวัตน์ทำให้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมไทยเปลี่ยนแปลงไปมาก
- มีปัญหาชุมชนแออัดในเมืองใหญ่ ทำให้เด็กและเยาวชนไม่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี
- มีปัญหาทางศีลธรรมในสังคมรุนแรง และมีปริมาณอาชญากรรมมากขึ้น
- มีปัญหาหรือราษฎรบังหลวงในภาครัฐมาก และเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศ

ภาพสังคมอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ ที่มีความเห็นสอดคล้องกัน แต่มีโอกาสเกิดขึ้นเป็นจริงได้มาก คือ ด้านเศรษฐกิจ ประชาชนมีรายได้น้อย ไม่เพียงพอค่าครองชีพทำให้ต้องทำงานล่วงเวลาเพิ่มขึ้น ในขณะที่มีช่องว่างทางฐานะเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกันมากระหว่างสังคมเมืองกับชนบท ส่วนด้านสังคม มีปัญหาที่มีลักษณะรุนแรงคือ ปัญหาหรือราษฎรบังหลวง ปัญหาศีลธรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาเยาวชนขาดโอกาสทางการศึกษา การใช้แรงงานเด็กและโสเภณีเด็ก เป็นต้นในชุมชนแออัด เป็นสิ่งที่คุกคามและเป็นอันตรายที่ท้าทายสังคมให้ดำเนินการแก้ไขจัดการให้ได้ หรือไม่ก็ต้องหาทางป้องกันผลกระทบที่คุกคามต่อชีวิต ทรัพย์สิน ความเจริญก้าวหน้าและความสงบสุขของสังคม

ส่วนที่ 2 คุณลักษณะของบุคคล

คณะผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับคุณลักษณะของบุคคลในกระบวนการจัดการศึกษาที่เป็น “ผู้กระทำการ” “ผู้รับการฝึกอบรมหรือร่วมการฝึกอบรม” และ “ผลผลิตของการศึกษา” ซึ่งเป็นปัจจัยหลัก และมีความสำคัญในกระบวนการจัดการศึกษาอบรมสำหรับสังคม ในการร่วมมือกันเสริมสร้างปัจจัยที่เป็นคุณและสร้างสรรค์ กับและจัดการป้องกันภาพอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ให้อยู่ในขอบเขตจำกัดและพัฒนาสร้างโอกาสสำหรับการพัฒนาหรือเพิ่มภูมิปกป้องที่เข้มแข็งสำหรับสังคม

1. คุณลักษณะของผู้บริหารการศึกษาคาทอลิก

ผู้บริหารการศึกษาเป็นบุคคลแรกที่ “นำทาง” ด้วยแบบอย่างและความศรัทธาที่เปี่ยมสิ้นในการถ่ายทอด และเสริมสร้างให้บุคคลที่ต้องการศึกษา และ “กระทำการ” ที่จัดให้กระบวนการศึกษาเรียนรู้เกิดผลในการปฏิบัติตามเป้าหมายที่พึงประสงค์ ดังนี้ คุณลักษณะที่เป็นจันทามติของผู้บริหารการศึกษาคาทอลิก 7 รายการ ที่สะท้อนให้เห็นพลังในการจัดการศึกษา ซึ่งผู้รับผิดชอบและมีบทบาทในการกำหนดทิศทางของการผลิตและพัฒนาผู้บริหารการศึกษาต้องเข้าถึงด้วยมโนทัศน์อย่างแจ่มชัด ทั้งเชิงแนวคิดและการนำไปปฏิบัติ ดังนี้

1.1. คุณลักษณะที่พึงเสริมสร้างและประสงค์

ความคิดเห็นที่สอดคล้องเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารในกลุ่ม “ที่พึงเสริมสร้างและประสงค์” มี 6 ลักษณะสำคัญ ที่เป็นลักษณะจำเป็นของต้นแบบชีวิต จากชีวิตที่เข้าใจชีวิต สู่วิถีที่ต้องการการพัฒนาศักยภาพจากภายใน เป็นความเข้าถึงเหตุผลภายนอกอย่างเป็นธรรมชาติและปฏิบัติได้ด้วยการเห็นคุณค่า คุณลักษณะดังกล่าวมีดังนี้

1.1.1. พึงประสงค์สูงสุด และเป็นไปได้มากที่สุด

— ผู้บริหารการศึกษาคาทอลิกเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรม และจริยธรรม

1.1.2. พึงประสงค์สูงสุด และเป็นไปได้มาก

— ผู้บริหารการศึกษาคาทอลิกมีจิตคารมณ ความมุ่งมั่น และความเสียสละสูง

ภาพพึงประสงค์สูงสุดที่มีคณะผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้อง เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารการศึกษาคาทอลิก ซึ่งเป็นกำลังสำคัญที่จะนำไปสู่การจัดการศึกษาคาทอลิกเกิดผลสำเร็จในบริบททางสังคม หรือเหมาะสมเกิดประโยชน์ในแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคมไทยให้เจริญก้าวหน้าและมั่นคง คือการเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรมและจริยธรรม และการเป็นบุคคลมีจิตคารมณ ความมุ่งมั่นและความเสียสละสูงในการบริหารจัดการศึกษา

1.1.3. พึงประสงค์สูง และเป็นไปได้มาก

— ผู้บริหารการศึกษาคาทอลิกมีความรอบรู้วิทยาการต่างๆ แต่ยังคงไว้ซึ่งอุดมการณ์แห่งความรักและการรับใช้

— ผู้บริหารการศึกษาคาทอลิกเป็นมืออาชีพทางการบริหารการศึกษา ที่ได้รับการยอมรับจากชุมชน สังคม และเป็นผู้แทนองค์กรวิชาชีพ

— ผู้บริหารการศึกษาคาทอลิกมีวิสัยทัศน์ทางการศึกษา สามารถกำหนดนโยบายในการบริหารที่ชัดเจน

— พระสงฆ์ นักบวชทำหน้าที่ดูแลด้านคุณธรรมจริยธรรม มากกว่าการบริหารโรงเรียน

คุณลักษณะของผู้บริหารการศึกษาคาทอลิกที่พึงประสงค์สูง และเป็นไปได้มาก ที่ เป็นความคิดเห็นสอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญ คือต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้รอบและรอบรู้ อย่างมี อดุมการณ์แห่งความรักและรับใช้ ซึ่งเป็นจิตตารมณ์แห่งศาสนา ในทางการปฏิบัติงาน ก็ต้องมีความ สามารถในการจัดการศึกษาทั้งในด้านวิสัยทัศน์ การกำหนดนโยบายเพื่อการนำไปปฏิบัติ และการ บริหารจัดการอย่างมืออาชีพ ที่ได้รับการยอมรับจากชุมชน สังคมและเป็นภาพลักษณ์ของมืออาชีพ ด้วย ส่วนพระสงฆ์ นักบวชประสงค์ให้เป็นหลักด้านการดูแลคุณธรรมจริยธรรม มากกว่าการบริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นการแบ่งภารกิจแบบเฉพาะด้าน ตามแนวคิดการจัดการแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Management)

คุณลักษณะสำคัญของผู้บริหารการศึกษาคาทอลิกสำหรับสังคมในอีก 20 ปี ข้างหน้า ในกระบวนการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ และการพัฒนา เต็มศักยภาพบุคคลตนเองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในทุกพัฒนาการของชีวิตตามธรรมชาติของแต่ละ คน และมีความรู้ความสามารถที่ดีเหมาะสม มีความรับผิดชอบต่อสังคมที่ตนในฐานะสมาชิก จุดเด่นที่สำคัญที่สุดของการศึกษาคาทอลิกคือ การเป็นบุคคลต้นแบบหรือเป็นแบบอย่างที่ดีด้าน คุณธรรมและจริยธรรม เพื่อจะได้ “ให้ในสิ่งที่ตนมี” และ “สอนในสิ่งที่ตนปฏิบัติ” ซึ่งเป็นหลัก สำคัญของการให้การศึกษแก่เยาวชน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญยังสะท้อนภาพที่พึงประสงค์สูง และเป็นไปได้อย่างมาก เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารการศึกษาที่ปฏิบัติการ และผู้บริหารใน อนาคตอีก 20 ปีข้างหน้า คือคุณลักษณะที่ต้องมีจิตตารมณ์ หรืออดุมการณ์ที่มีพลัง มีความมุ่งมั่น เสียสละสูงและสามารถเป็นผู้นำที่ทั้งกำหนดทิศทางการปฏิบัติ และเข้าใจถึงปรัชญาการศึกษาอบรม คนให้มนุษย์ที่สมบูรณ์ พัฒนาศักยภาพทุกมิติของตนให้เป็นจริงอย่างสมเหตุสมผลตามธรรมชาติ ทั้งในด้านมโนทัศน์ เจตคติและการประพฤติปฏิบัติที่เสริมสร้างคุณธรรมและคุณลักษณะต่าง ๆ แก่ นักเรียนตามแนวทางของการศึกษาคาทอลิก สิ่งสำคัญคือ มิใช่คุณลักษณะด้านจิตใจเพียงลำพัง แต่ ต้องการคุณลักษณะที่มีความสามารถเป็นผู้บริหารทางการศึกษาแบบมืออาชีพ มีความรอบรู้ทาง วิทยาการที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และมีวิสัยทัศน์ที่สามารถกำหนดนโยบายให้ปฏิบัติได้ อย่างเกิดผลชัดเจนด้วยความอดทน พากเพียรและเสียสละสูง

สิ่งที่ค้นพบนี้ เป็นคุณลักษณะสำคัญของบุคคลคือ เป็น “คนมีคุณธรรมและ จริยธรรม” ที่สามารถสร้างเสริมคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงามในจิตใจและชีวิตเยาวชน นักเรียนและ นักศึกษา ที่เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว ศิษย์นั้นจะเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่งสำหรับสังคมอนาคตต่อไป ในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบสังคม

เมื่อพิจารณาถึงบริบทและแนวโน้มทางสังคมอนาคตในอีก 20 ปีข้างหน้า ที่ต้องรับกระแสโลกาภิวัตน์โดยตรงในขณะที่ต้องรักษาเอกลักษณ์และอิสระแห่งความเป็นตัวของตัวเอง การพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารการศึกษาสำหรับการจัดการศึกษา ผู้กำหนดนโยบาย และทำงานรับผิดชอบต่ออนาคตของสังคมจะต้องมีโมทัศน์ชัดเจน เห็นคุณค่าความสำคัญของการเตรียมคน การพัฒนาคนและบำรุงรักษาให้มีศักดิ์ศรีและคุณค่าอย่างแท้จริง อย่างเด่นชัดในสังคม ที่มีใช้เพียงแต่กำหนดหลักการเท่านั้น แต่ต้องก่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นจิตสำนึกสาธารณะในบุคคลผู้นำแห่งชาติ เพื่อการเป็นกำลังสร้างสังคมที่ดีกว่า

คุณลักษณะที่พึงติดตามและเฝ้าสังเกต

สิ่งที่เป็นคุณลักษณะที่พึงติดตามและเฝ้าสังเกต มีจำนวน 1 ลักษณะที่ไม่พึงประสงค์สูง และเป็นไปได้ปานกลาง อันเป็นชีวิตที่มีแต่ศักยภาพแต่ไม่มีความสามารถในทางปฏิบัติ คือ

1.1.4. ไม่พึงประสงค์สูง และเป็นไปได้ปานกลาง

- ผู้บริหารการศึกษาคาทอลิกให้ความสนใจเรื่องการศึกษา แต่ขาดความเป็นผู้นำ

ความคิดเห็นสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญคือ ไม่ประสงค์ให้ผู้บริหารการศึกษาคาทอลิกมีแต่คุณลักษณะความสนใจ แต่ไม่กล้าหาญในการจัดการหรือสามารถแสดงภาวะผู้นำในการบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาได้

ดังนั้น บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารการศึกษา ต้องมีศักยภาพและความสามารถทั้งในการจัดการให้เกิดการกระทำตามเป้าหมาย และมีทักษะความสามารถที่จะนำคนให้เกิดพลังน้ำใจที่มุ่งมั่น มานะให้กระทำการใด ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อศิษย์และการศึกษาเอง โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เป็นต้นในการทำงานและบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ภาวะความเป็นผู้นำที่สูงจะเป็นแหล่งบันดาลใจที่มีพลังสำหรับผู้ร่วมอุดมการณ์จัดการศึกษาสำหรับเยาวชนอย่างแท้จริงและเกิดผล หากไม่มีความสามารถจริง ก็พึงต้องชวนช่วยหรือได้รับการพัฒนาให้มีคุณลักษณะที่ดี มีความสามารถที่การศึกษาคาทอลิกในอนาคตต้องเป็น “ต้นแบบ” ที่ก่อการ มากกว่าผู้บริหารที่เป็นผู้ตาม อันจะเป็น “ตัวถ่วง” การศึกษาที่มุ่งความเจริญงอกงาม นั่นคือต้องไม่ใช้การแข่งงานเหมือนกับการเก็บรักษาหรือถนอมอาหาร ยกเว้นเรื่องการถนอมรักษาคุณงามความดีของบุคคลและสังคม

2. คุณลักษณะของครูในสถาบันการศึกษาคาทอลิก

คุณลักษณะของครู ผู้มีบทบาทสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ การพัฒนาตนเองจากศักยภาพภายในสู่ความเป็นจริงอย่างเข้าถึงคุณค่าทั้งใน

ด้านความคิดและการปฏิบัติ มีคุณลักษณะที่พึงเสริมสร้าง ที่คณะผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกัน 7 ประการ ที่สิ่งที่พึงประสงค์สูงและต้องการให้เป็นจริงมาก ให้เป็นคุณลักษณะประจำตัวของครู และต้องได้รับการหล่อเลี้ยงไว้ให้เป็นหลักประจำใจของบุคคลที่ควรเคารพนับถืออย่างแท้จริงใน สังคม และในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคน ดังนี้

2.1. พึงประสงค์สูงสุด และเป็นไปได้มาก

- ครูในโรงเรียนคาทอลิกมีจิตตารมณ์คาทอลิก มีคุณธรรม จริยธรรมสูง
- ครูในโรงเรียนคาทอลิกมีความตื่นตัวในการพัฒนาตนเอง เป็นผู้นำในการปฏิรูปการเรียนรู้
- ครูในโรงเรียนคาทอลิกมีมาตรฐานทางวิชาชีพ และได้รับการยอมรับจากสังคม

ความคิดเห็นสอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญที่พึงประสงค์เกี่ยวกับ คุณลักษณะพึงประสงค์สูงสุดของครูในโรงเรียนคาทอลิกคือ เป็นบุคคลมีจิตตารมณ์คาทอลิก มีคุณธรรมจริยธรรมสูง และเป็นครูที่ตื่นตัวในการพัฒนาตนเอง และเป็นผู้นำในการปฏิรูปการเรียนรู้ของนักเรียน หรือพัฒนาวิธีการสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้เต็มศักยภาพตามธรรมชาติของเด็ก อย่าง ครูต้นแบบ หรือได้รับการรับรองมาตรฐานวิชาชีพ เป็นหลักประกันความมั่นใจแก่สังคม และ ผู้ปกครอง

2.2. พึงประสงค์สูง และเป็นไปได้มาก

- ครูในโรงเรียนคาทอลิกมีจิตวิญญาณครู มีความสุขในการ ประกอบวิชาชีพ
- ครูในโรงเรียนคาทอลิกมีความรอบรู้ในวิชาชีพ สามารถ ถ่ายทอดสู่นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ครูในโรงเรียนคาทอลิกมีเครือข่ายทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริม พัฒนาซึ่งกันและกัน
- ครูได้รับสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ที่เพียงพอ และ เหมาะสมกับฐานะทางสังคมและวิชาชีพ

คุณลักษณะพึงประสงค์สูง และต้องการให้เป็นจริงสำหรับครูในโรงเรียน คาทอลิก ในการจัดการศึกษาสำหรับเยาวชนไทย ในอนาคตอันใกล้และไกล ระยะเวลา 20 ปี ข้างหน้า ที่เห็นสอดคล้องกันคือ ครูต้องมีจิตวิญญาณครู มีความรอบรู้ในการสอน ได้รับสวัสดิการ ชีวิตและฐานะทางสังคมที่ได้รับเกียรติยกย่องสมกับฐานะบุคคลแห่งสังคม และมีความสุขในการ

เป็นครูหรือการประกอบวิชาชีพ และมีเพื่อนครู หรือเครือข่ายทางวิชาชีพ เพื่อการส่งเสริมพัฒนา ซึ่งกันและกัน

ครู เป็นบุคคลสำคัญมากในกระบวนการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ของเด็ก ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะครูเป็นผู้สร้าง และก่อให้เกิดการพัฒนา ศักยภาพและความสามารถของครู อย่างบุคคลที่มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครูคือมีจิตคารมณัฎฐาทอดิก มีคุณธรรม จริยธรรมสูง จึงเป็นต้นแบบที่ศิษย์สามารถเรียนรู้ด้วยความเข้าใจและสัมผัสได้ด้วยแบบอย่าง จากสิ่งที่ครูมี เป็นสิ่งที่ครูให้ และเป็นแบบเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะเข้าใจได้ด้วยชีวิตและรู้แจ้งเห็นจริง และคุณลักษณะแห่งบุคคลที่มีความตื่นตัวและความพร้อมในการเรียนรู้และรับรู้อย่างผู้นำและผู้ที่สูงม ยอมรับอย่างมีมาตรฐานวิชาชีพ

ความเป็นครูที่พึงประสงค์มากและต้องการให้เป็นจริงมากในชีวิตของผู้ที่เป็นครูของนักเรียนและศิษย์ในสถานศึกษาคาทอลิก ในเป้าหมายการพัฒนาคนไทยในลำดับ รองลงมาคือ ชีวิตครูที่มีความเชื่อมั่นและความสุขในการเป็นครู เป็นคนที่รอบรู้ และเครือข่ายชีวิต และประสบการณ์ทางวิชาชีพ จะสร้างความมั่นใจในการเรียนรู้ และฝึกฝนตนเองของศิษย์อย่าง แท้จริง

ครูจึงเป็นบุคคลที่เป็นใหญ่ในใจคน เป็นบุคคลที่ศิษย์และสังคมเคารพ จึงสมควรได้รับเกียรติและการเล็งดูที่เหมาะสมกับฐานะ ซึ่งผู้รับผิดชอบและมีหน้าที่พึงตระหนัก จัดหาให้เพียงพอเพียง ที่จะมีชีวิตที่เป็นที่พึงของครอบครัวและศิษย์พอสมควร

เช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาจากบริบทและแนวโน้มทางสังคมที่ต้องการ ประชากรที่มีความรู้ ความสามารถ แต่ในขณะเดียวกัน สังคมที่มีปัญหามากมายที่เยาวชนต้องการ ผู้นำทางให้หลุดพ้นหรือเข้าใจตนเอง พัฒนาตนเองด้วยตนเองและการศึกษาอบรม การฝึกฝนสร้าง ตนเองที่ดี ชีวิตและแบบอย่างของครู “คนที่เข้าใจศิษย์” และเป็น “คนที่ศิษย์เชื่อมั่นได้ ใ่ว่างใจได้” ย่อมนำทางชีวิตของศิษย์และคนในสังคม ยกตัวอย่าง ศิษย์ที่เชื่อมั่นในครู จะร่วมมือกับครูฝึกปฏิบัติ ตนเป็นคนดี และร่วมมือขจัดและไม่ข้องแวกกับอบายมุขหรือสิ่งผิดศีลธรรม หรือตกอยู่ใต้อิทธิพล ของกลุ่มคนที่เป็นปัญหาทางสังคม หากไม่มีครูดีและเข้าใจศิษย์ แทนที่ศิษย์ซึ่งเป็นทายาทสังคม จะ เป็นกำลังพัฒนาสังคม กลับต้องตกเป็นทาสแห่งปัญหาหรือสิ่งเสพติดแล้ว สังคมจะเป็นสุขได้ อย่างไร

3. ระบบการผลิต การบำรุงรักษาและพัฒนาบุคลากร สำหรับการจัดการศึกษาคาทอลิกในอนาคต

แนวโน้มที่พึงประสงค์สูงสุด และพึงประสงค์สูง กับมีความเป็นไปได้มาก สำหรับเป็นสิ่งเสริมสร้างและพัฒนาบุคลากร 4 ประการ และแนวโน้มการจัดการที่พึงติดตามและ

เฝ้าสังเกต อีก 1 ประการ ทั้งในด้านการผลิต การพัฒนาคน เป็นสิ่งที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน ดังนี้

3.1. คุณลักษณะที่พึงเสริมสร้างและประสงค์

ระบบการผลิตและการพัฒนาผู้บริหารการศึกษาคาทอลิก ครูในสถานศึกษาคาทอลิก เป็นปัจจัยทางการจัดการที่สำคัญ ที่มีฉันทามติทางความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และต้องการให้เกิดขึ้นอย่างมาก เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษาคาทอลิกบรรลุเป้าหมายด้วยดี ดังนี้

3.1.1. กลุ่มพึงประสงค์สูงสุด และเป็นไปได้มาก

— สถาบันการศึกษาคาทอลิกมีการจัดทำแผนพัฒนาครู และบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

3.1.2. กลุ่มพึงประสงค์สูง และเป็นไปได้มาก

— การศึกษาคาทอลิกมีระบบประเมินผลการทำงาน การพิจารณาผลงานดีเด่น การให้รางวัลเชิดชูเกียรติครูและบุคลากรอย่างเหมาะสม

— มีองค์กรวิชาชีพครูโรงเรียนคาทอลิกที่ทำหน้าที่พัฒนามาตรฐานวิชาชีพ

— มีกองทุนพัฒนาครูเพื่อการฝึกอบรม การศึกษาต่อการทำวิจัย และการทำผลงานวิชาการ โดยได้รับสนับสนุนจากโรงเรียน ศิษย์เก่า ผู้ปกครอง หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการจัดการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนครูและคุณภาพชีวิตครู ในการทำหน้าที่ครูสำหรับนักเรียนในโรงเรียนคาทอลิก นั้น มีความคิดเห็นที่สอดคล้อง ต้องการให้สถาบันการศึกษาคาทอลิกมีการจัดทำแผนพัฒนาครู และบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีระบบประเมินผลการทำงาน การพิจารณาผลงานดีเด่น การให้รางวัลเชิดชูเกียรติครูและบุคลากรอย่างเหมาะสม มีการจัดตั้งองค์กรวิชาชีพครูโรงเรียนคาทอลิกที่ทำหน้าที่พัฒนามาตรฐานวิชาชีพของครู และมีกองทุนพัฒนาครูเพื่อการฝึกอบรม การศึกษาต่อ การทำวิจัยและการทำผลงานวิชาการ โดยได้รับสนับสนุนจากโรงเรียน ศิษย์เก่า ผู้ปกครอง หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อหล่อเลี้ยง รักษา และเสริมสร้างครูและสถาบันครูในโรงเรียนคาทอลิก เพื่อร่วมจัดการศึกษาและการเรียนการสอนที่เสริมสร้างให้นักเรียนทุกคนได้พัฒนาตนเองให้บรรลุเป้าหมายคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อไป

3.1.3. กลุ่มพึงประสงค์ปานกลาง และเป็นไปได้มาก

— มีสถาบันคาทอลิกเพื่อผลิตและฝึกอบรมครู

ความคิดเห็นสอดคล้องเกี่ยวกับแนวการจัดการที่พึงประสงค์ปานกลาง หรือไม่แน่ใจนักว่าจะมีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด แต่มีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นได้มาก เป็นภาพที่แสดงว่า คณะผู้เชี่ยวชาญตระหนักว่า ผู้รับผิดชอบหรือผู้บริหารการศึกษาคาทอลิกมีศักยภาพในการจัดการ หรือจัดตั้งสถาบันคาทอลิกเพื่อผลิตและฝึกอบรมครูให้สำเร็จได้มาก ถ้าต้องการมีสถาบันฝึกอบรมครูของตนเอง เพราะรัฐไม่ได้จำกัดสิทธิการฝึกหัดครูเหมือนในอดีตที่ผ่านมา แต่เอกชนที่สนใจและต้องการจัดตั้ง ก็สามารถดำเนินการได้ตามที่กฎหมายกำหนด

แนวโน้มการจัดการเกี่ยวกับการผลิต การบำรุงรักษาและพัฒนา “คน” ในระบบการจัดการศึกษาแบบองค์รวมทั้งหมด สะท้อนแนวโน้มที่พึงประสงค์สูงกับสูงสุด และเป็นไปได้มากในความเอาใจใส่ต่อการจัดทำแผนการพัฒนาครู และบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ในการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาและการฝึกอบรมอย่างครบวงจร ที่สนับสนุน และเสริมสร้างความเข้มแข็งมั่นคงในชีวิต “ครู” ผู้ที่อุทิศตนและรับใช้ส่วนที่สำคัญที่สุดของสังคม คือคุณภาพของชีวิตและชีวิตที่สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

การจัดการศึกษาคาทอลิกในประเทศไทย มีข้อจำกัดในการฝึกอบรมครู หรือผลิตครูของสถาบันการศึกษาคาทอลิกในอดีต ข้อค้นพบที่สำคัญเกี่ยวกับกระบวนการจัดการ ส่งเสริมและพัฒนา “ครู” และบุคลากรทางการศึกษา เน้นการพัฒนาและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของศิษย์เก่า ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม มีการประเมินงานและการยกย่องเชิดชูเกียรติอย่างเหมาะสมทั้งแบบส่วนบุคคลและในระดับสังคม เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่ชีวิตครู มีสถาบันหรือองค์กรวิชาชีพครูที่จะส่งเสริมและพัฒนาครูทั้งด้านวิชาชีพ และชีวิตความเป็นอยู่ ที่มีความเห็นสอดคล้องและความเป็นไปได้ที่จะดำเนินการให้เกิดขึ้นเป็นจริงได้ ในขณะที่การจัดตั้งสถาบันการผลิตครูจะเป็นไปได้ไม่มากนัก เพราะต้องการการสนับสนุนทั้งด้านบุคลากรผลิตครู และงบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษาที่พอเพียง ในขณะที่มีความเป็นไปได้สูง ซึ่งเกิดจากความมั่นใจว่าตนเองทำได้ จากกระบวนการฝึกอบรมและพัฒนาครูตามโอกาส และการจัดการอย่างต่อเนื่องเป็นประจำในรูปแบบต่าง ๆ

4. คุณลักษณะของนักเรียนและศิษย์ของสถาบันการศึกษาคาทอลิก

ผลผลิตทางการศึกษาคือ นักเรียนและศิษย์เก่า ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับการศึกษาจากสถาบันการศึกษาคาทอลิกว่า สมควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สูงสุดและสูง กับมีโอกาสดังกล่าวที่สามารถทำได้หรือเป็นจริงได้ ในกระบวนการฝึกอบรมตามปรัชญา และหลักการจัดการศึกษาคาทอลิกนั้น เป็นสิ่งที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันในทุกด้านมีทั้งหมด 18 คุณลักษณะที่เป็นพื้นฐานสำคัญที่เป็นเป้าหมายของการจัดการศึกษา เพื่อสร้างคน และให้คนเป็นกำลังสำคัญใน

การสร้างชาติ ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาแห่งชาติ ที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาอบรม และพัฒนาคนต้องตระหนักและให้ความสำคัญอย่างยิ่ง มิใช่แต่เพียงการกำหนดนโยบายเท่านั้น แต่ต้องเป็นการเอาใจใส่ให้เกิดกระบวนการปฏิบัติที่มีมาตรฐานคุณธรรมเป็นเกณฑ์ และเป้าหมายของการพัฒนา รวมทั้งการจัดกิจกรรมเพื่อการฝึกฝนตนเองแบบรายบุคคล และการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ เป็นทีม เพื่อให้เกิดทักษะที่แท้จริงที่มีคุณค่าแก่ชีวิตและสังคม ดังนี้

4.1. คุณลักษณะที่พึงเสริมสร้าง

คุณลักษณะของคนสำหรับสังคมอนาคต จากผลที่ต้องการจากการศึกษาคาทอลิก แสดงถึงความต้องการคุณภาพของคนที่พึงประสงค์สูงสุดและสูง กับมีความเป็นไปได้ที่จะฝึกฝนจนสำเร็จอย่างมาก เป็นภาพแนวโน้มที่เป็นภารกิจสำคัญของการศึกษาคาทอลิก ที่ต้องดำเนินการให้เกิดผลตามความคาดหวัง และเป็นสิ่งที่ควรได้รับความใส่ใจ ติดตาม และพัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการให้เกิดผลเป็นมาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษาที่เป็นแบบ และได้รับการยอมรับตามสมควร

4.1.1. กลุ่มพึงประสงค์สูงสุดและเป็นไปได้มาก

- เป็นต้นแบบด้านคุณธรรมและจริยธรรม
- มีวินัยในตนเอง มีความมุ่งมั่น และรับผิดชอบในการทำงาน
- เป็นผู้นำในการทำงาน และทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นอย่างดี
- ช่วยเหลือและสนับสนุนกิจกรรมโรงเรียน เพื่อพัฒนาศิษย์

ปัจจุบัน

- เคารพและให้เกียรติผู้อื่น
- มีทักษะและความชำนาญในการทำงาน
- มีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน แก่ใจและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ
- เป็นผู้นำและแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตในสังคม

4.1.2. กลุ่มพึงประสงค์สูงและเป็นไปได้มาก

- มีความสุขในการช่วยเหลือและรับใช้ผู้อื่น
- มีความเสียสละสูง และบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม
- มีความยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือและให้ความเคารพ

ศาสนาอื่น

- เป็นสมาชิกที่รับผิดชอบต่อครอบครัว
- เป็นสมาชิกที่รับผิดชอบต่อชุมชนและสังคม
- เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ
- รักษาสมบัติของส่วนรวมและมีจิตสำนึกสาธารณะ

— ประพจน์ตนอยู่ในกรอบศีลธรรมและประเพณีดั้งเดิมของไทย

ภาพคุณลักษณะของนักเรียนของโรงเรียนคาทอลิก ในความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญ สรุปได้คือ คุณสมบัติของการเป็นบุคคลดี มีคุณธรรมนำความรู้ มีความสามารถในการทำงานและมีความรับผิดชอบที่จะทำให้สำเร็จ เพื่อความดีของตนเอง และสังคมที่ตนเป็นสมาชิก เป็นต้นการมีจิตสำนึกรัก ห่วงแหนประเพณีดั้งเดิม วัฒนธรรม และประพจน์ตนเป็นแบบอย่างดีในสังคม

คุณลักษณะสำคัญที่สุดของ “ศิษย์” ผู้สำเร็จการศึกษาคาทอลิก เป็นภาพของบุคคลที่มีคุณธรรมและจริยธรรม เป็นคุณลักษณะสำคัญของผู้บริหารการศึกษา และครูในสถานศึกษาคาทอลิก คือคุณลักษณะที่เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีศักยภาพที่ได้รับการพัฒนา มีความสามารถที่จะรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคมที่ตนเป็นสมาชิกได้ ได้แก่การเป็นผู้นำและแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตในสังคม ซึ่งเป็นคุณสมบัติของประชากรที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ เพราะการศึกษาอบรมต้องเป็นกระบวนการเสริมสร้างคนให้เหมาะสมกับสังคมและเป้าหมายของสังคมที่ต้องการคนที่มีคุณภาพและขีดความสามารถสูง ซึ่งเป้าหมายที่ต้องการจะเกิดขึ้นได้ กระบวนการจัดการศึกษาและอบรมเยาวชน ต้องเน้นคุณค่าความสำคัญของศักดิ์ศรี การตระหนักถึงคุณค่าและสิทธิมนุษยชน มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากพอในด้านปริมาณ และคุณภาพที่จะพัฒนา “คนส่วนใหญ่” ของชาติให้เป็นคนที่มีจิตใจรักผู้อื่น และรักประเทศชาติได้อย่างเต็มตัว และอย่างภาคภูมิใจในชาติของตน ตามหลักปรัชญาและการจัดการศึกษาคาทอลิก คือการยึดหลักพระคริสตธรรม และแบบอย่างชีวิตของพระเยซูคริสต์มาเป็นฐานและเป้าหมายการฝึกอบรม ให้เป็นบุคคลที่เข้าใจคน เข้าถึงคน เห็นความสำคัญของคน และบุคคลที่อยู่ร่วมด้วย มีความเคารพเอาใจใส่ต่อกันและกัน สามารถทำงานร่วมกันได้ วิธีการสำคัญในการจัดการศึกษาคาทอลิก คือการจัดการ การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการศึกษาและคุณธรรม การเน้นคุณค่าและความสำคัญของชีวิตกลุ่มและการทำงานร่วมกัน การอุทิศตนเพื่อผู้อื่น ความเอาใจใส่ต่อชีวิต และแบบอย่างของครูต่อจิตใจของเด็กคือ การอภิบาลและเยี่ยมเยียน ทำงานอยู่เคียงข้าง เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุขในชีวิตได้ เรียกว่า “การอภิบาลรายบุคคล” ซึ่งเป็นกระบวนการชีวิตที่เข้าถึงชีวิตเป็นชีวิตที่อุทิศสิ่งล้ำค่าที่สุดให้แก่ผู้อื่นคือ “เวลา” และ “น้ำใจ” ที่เห็นประจักษ์ในการเยี่ยมเยียนและอภิบาลตัวต่อตัว

ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์สูงและต้องการให้เกิดขึ้นอย่างมาก คือบุคคลที่มีชีวิตเพื่อผู้อื่น รับผิดชอบต่อสังคม ด้วยการเป็นที่ดีของสังคมที่ตนเป็นส่วนหนึ่ง หรือเป็นสมาชิก แสดงถึงการมีคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อสังคมและความซื่อสัตย์ อุทิศตนเป็นพื้นฐานชีวิตที่ทุกคนต้องการ และการศึกษาคาทอลิกสามารถให้ได้แก่นักเรียนและสังคม

ข้อสังเกตเกี่ยวกับบริบททางสังคม ที่เมื่อเผชิญหน้ากับแนวโน้มทางสังคมที่เปลี่ยนแปลง คือการสร้างศิษย์ที่ดี เป็นคนที่มีหลักการดำเนินชีวิตและค่านิยมทางสังคมได้ ในสังคมที่เปลี่ยนแปลง อันเนื่องมาจากอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ และลัทธิวัตถุนิยม บริโภคนิยมและปัจเจกชนนิยม จึงจำเป็นต้องมีบุคคลกลุ่มหนึ่ง หรือผู้นำคนที่มีคุณลักษณะที่ดีให้ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบประชาชน หรือภารกิจสังคมที่สำคัญ เพื่อจะได้นำอีกหลายคนให้ดำรงอยู่ในคุณธรรม ความดี และร่วมสร้างสรรค์พัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า ซึ่งเป็นสิ่งที่นักการศึกษาและบุคคลทุกคนที่เกี่ยวข้องการพัฒนาการศึกษาเพื่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ต้องตระหนักอย่างแท้จริงให้เกิดหลักปฏิบัติอย่างกว้างขวางในสังคม และพัฒนาบุคคลที่ทำหน้าที่ฝึกอบรมหรือเป็นครูที่มีศักยภาพในการฝึกสอนคน ผลที่ได้จึงเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ ทั้งในผู้ทำหน้าที่ผลิตคนกับคนที่เป็นผลผลิตที่สร้างสรรค์และมีคุณค่าสำหรับสังคมปัจจุบัน ซึ่งกำลังก้าวไปสู่อนาคตในอีก 20 ปีข้างหน้า คือ ปี พ.ศ. 2564 / ค.ศ. 2021 ได้อย่างมั่นใจ รัฐบาลต้องลงทุนและให้ความสำคัญกับการศึกษาเพื่อสร้างคน และพัฒนาประเทศชาติอย่างเป็นระบบและครบวงจร ทั้งเน้นการปฏิบัติการให้เกิดผล และความร่วมมือในการพัฒนาตามเป้าหมายอย่างมีผลดีตามที่กำหนด หรือเสริมสร้างสิ่งที่ดีกว่าแก่สังคม

สรุปท้ายเรื่อง จากคุณสมบัติที่ดีของ “คน” ในการจัดการศึกษา และเป็นหลักสำคัญทำให้การจัดการศึกษาสำหรับสังคมในอีก 20 ปีข้างหน้า ได้แก่การจัดการศึกษาคาทอลิก ให้เสนอ “รูปแบบ” การจัดการศึกษาที่ยึดหลักศาสนาเป็นหลัก มีวิธีการชัดเจนที่บูรณาการคุณค่า ค่านิยมทางศิลปวัฒนธรรมและคุณธรรมศาสนาให้เกิดผลอย่างยั่งยืนในชีวิต ผลผลิตหรือศิษย์ของการศึกษาคาทอลิกต้องสร้างคุณประโยชน์ต่อสังคม และเป็นแบบอย่างชีวิตของผู้อื่น หรือเป็น “คนเพื่อผู้อื่น” ซึ่งเป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษาบนพื้นฐานของปรัชญาการศึกษาคาทอลิก “ศิษย์” ที่สำเร็จการศึกษาคาทอลิก เป็นบุคคลที่อุทิศตนทำงานเพื่อสังคมและประเทศชาติ ซึ่งมีตัวอย่างศิษย์ที่มีเกียรติคุณยกย่องชมเชย ทั้งในอดีตที่ผ่านมาและปัจจุบันเป็นจำนวนมากพอสมควร อาทิเช่น พระยาอนุমানราชชน ศาสตราจารย์ ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์ นายกร ทัพพะรังสี และ พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร และควรมีการวิจัยติดตามประเมินผลของคุณภาพผลผลิตอย่างต่อเนื่องต่อไป เพื่อเป็นมาตรฐานคุณภาพผลผลิตให้เหมาะสมสอดคล้องกับการพัฒนาสังคมไทย

ส่วนที่ 3 : ยุทธศาสตร์ แนวทางปฏิบัติ และนวัตกรรมทางการศึกษา

ความเห็นที่สอดคล้องของคณะผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ “ระบบการศึกษาคาทอลิก” ในลักษณะที่เป็นยุทธศาสตร์ แนวทางปฏิบัติและนวัตกรรมทางการศึกษา สำหรับภารกิจในการพัฒนาสังคมไทยในอนาคต เป็นกลุ่มความคิดเห็นที่พึงเสริมสร้าง และประสงค์ให้พิจารณาดำเนินการ

อย่างมากและมากที่สุด แบ่งเป็น 5 ด้าน มี 62 ประเด็น ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาคาทอลิกในบริบทและแนวโน้มทางสังคมไทยระหว่าง 20 ปีข้างหน้า ตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานที่ผู้บริหารการศึกษาคาทอลิกพึงพิจารณาในการกำหนดวิสัยทัศน์ แผนแม่บทการศึกษาคาทอลิก ในความร่วมมือกับการศึกษาแห่งชาติ สนับสนุน และเป็นกำลังส่วนหนึ่งของชาติในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อสร้างคนที่มีคุณภาพดีเหมาะสมกับสังคมที่พึงประสงค์ให้เกิดผลเป็นจริง และพิจารณาถึงผลกระทบที่คาดหวังให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมไทย

1. **ปรัชญาการศึกษาคาทอลิก** จำนวน 10 ประเด็น มีลักษณะเป็นกลุ่มที่พึงเสริมสร้าง และประสงค์ให้มีการปฏิบัติ 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่พึงประสงค์สูงสุด กับกลุ่มที่พึงประสงค์สูง ที่ทั้งสองกลุ่มมีโอกาสเกิดขึ้นจริงได้มาก ดังนี้

1.1. กลุ่มที่พึงประสงค์สูงสุด และเป็นไปได้มาก

— การศึกษาคาทอลิกเน้นการปลูกฝังค่านิยมการบริการรับใช้ และช่วยเหลือผู้อื่น

1.2. กลุ่มที่พึงประสงค์สูง และเป็นไปได้มาก

— การศึกษาคาทอลิกเอาใจใส่ในการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนครบทุกมิติอย่างเสมอภาค

— การศึกษาคาทอลิกช่วยเหลือสังคม โดยรับเด็กด้อยโอกาส เด็กยากจนเข้าเรียนร้อยละ 8 ของนักเรียนในโรงเรียน

— การศึกษาคาทอลิกให้โอกาสเด็กพิการเด็กพิเศษเข้าเรียน ร้อยละ 3 ของจำนวนนักเรียนในโรงเรียน

— การศึกษาคาทอลิกยึดอุดมการณ์ศาสนาเป็นหลักการจัดการศึกษา

— การศึกษาคาทอลิกเป็นองค์กรศาสนาและสังคมที่ไม่มุ่งแสวงหาผลกำไร แต่มุ่งช่วยเหลือคนยากไร้และสังคม

— โรงเรียนคาทอลิกมีจุดเด่นที่การเน้นบูรณาการการศึกษา กับคุณธรรมทางศาสนาเข้าด้วยกัน

— การศึกษาคาทอลิกเป็นต้นแบบของผู้นำด้านคุณธรรม และจริยธรรม

— การศึกษาคาทอลิกเปิดกว้างสำหรับทุกคน ทุกศาสนาโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่อยู่ในศีลธรรมความดีตามความเชื่อของศาสนาที่นับถือ

— โรงเรียนคาทอลิกมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือโรงเรียนของรัฐ และโรงเรียนอื่น ในการพัฒนาการศึกษา

ความคิดเห็นที่สอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญคือ การให้การศึกษาอบรมเด็กให้เป็นบุคคลที่ค่านิยมการบริการรับใช้และช่วยเหลือผู้อื่น และเป็นการศึกษาที่เด่นชัดในการบูรณาการด้านคุณธรรมจริยธรรมในการจัดการศึกษา เป็นการศึกษาที่มีอุดมการณ์ช่วยเหลือผู้อื่น ผู้ด้อยโอกาส คนยากจนในสังคมอย่างเห็นประจักษ์ได้ และมีแนวคิดปรัชญาการศึกษาเปิดกว้างสำหรับทุกคนได้ เข้าถึงการศึกษาและการพัฒนาตนเองเป็นบุคคลที่อยู่ในศีลธรรมความดีตามความเชื่อของศาสนาที่นับถือได้ และมีแนวคิดที่อุทิศตนเพื่อผู้อื่นแสดงให้เห็นประจักษ์ด้วยการช่วยเหลือโรงเรียนรัฐหรือโรงเรียนอื่น ๆ ให้พัฒนาเป็นสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของผู้ปกครอง

แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาคาทอลิกยึดอุดมการณ์และคำสอนของศาสนา เป็นพื้นฐานการจัดการศึกษา ที่พัฒนาเป็นปรัชญาการศึกษาคาทอลิกแสดงจุดเด่นที่แตกต่างอย่างเห็นได้ชัดคือ ค่านิยมและคุณธรรมแห่งการรับใช้และช่วยเหลือผู้อื่น เป็นการเน้นการปลูกฝัง และเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมให้ผู้เรียนเป็นบุคคลดี มีคุณธรรมตามหลักศาสนาที่แต่ละคนนับถือเป็นฐาน และจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในทุกมิติ ชีวิตเด่นชัดในจิตตารมณ์ที่จะช่วยเหลือผู้อื่น รับใช้ช่วยเหลือคนยากจน เด็กด้อยโอกาส คนพิการ หรือบกพร่องทางร่างกาย ให้ได้รับการศึกษา

หลักการจัดการศึกษาคาทอลิกจึงสอดคล้องกับความต้องการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 แต่เด่นชัดด้วยกิจกรรมตามหลักการศาสนา คือ ความรักและเมตตาที่แสดงออกเป็นการให้การศึกษาอบรมคนให้พัฒนาเป็นมนุษย์อย่างแท้จริง ตามแบบคำสอนของพระเจ้า การมีชีวิตเพื่อผู้อื่นและให้การอภิบาลช่วยเหลือผู้ยากจน และด้อยโอกาสในสังคม

2. การจัดการศึกษาคาทอลิก จำนวน 18 ประเด็น มีลักษณะเป็นกลุ่มที่พึงเสริมสร้าง และประสงค์ให้มีการปฏิบัติ 2 กลุ่ม ดังนี้

2.1. กลุ่มที่พึงประสงค์สูงสุด และเป็นไปได้มาก

ก. การจัดการศึกษา

— โรงเรียนคาทอลิกเป็นผู้นำในการบริหารสถานศึกษาแบบเป็นนิติบุคคล

— การศึกษาคาทอลิกระดับคณะนักบวชมีการบริหาร และจัดการ การประสานความร่วมมือทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ข. การจัดบรรยากาศสถานศึกษา

- การศึกษาคาทอลิกเน้นการอภิบาลนักเรียนเป็นรายบุคคล และหมั่นคณะด้วยจิตตารมณ์ความรักและการรับใช้ซึ่งกันและกัน
- โรงเรียนคาทอลิกมีบรรยากาศคาทอลิก กระบวนการ อภิบาล และแพร่ธรรมอย่างชัดเจน
- โรงเรียนคาทอลิกจัดโครงการกิจกรรมคาทอลิก กิจกรรม ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และสมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์ รวมทั้งกิจกรรมชมรมวิชาการต่าง ๆ ที่ เน้นการรับใช้ผู้อื่นและการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม

ค. บทบาทการมีส่วนร่วม

- โรงเรียนคาทอลิกมีชมรม เครือข่ายพ่อแม่ ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และองค์กรเยาวชน ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

2.2. กลุ่มที่พึงประสงค์สูง และเป็นไปได้มาก

ก. การจัดการศึกษา

- โรงเรียนคาทอลิกมีการประกันคุณภาพ ด้านจริยธรรม คุณธรรมเป็นอันดับแรก
- โรงเรียนคาทอลิกมีระบบนิเทศ และประเมินมาตรฐาน คุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ
- โรงเรียนคาทอลิกเป็นผู้นำและมีส่วนร่วมในการศึกษาใน เขตพื้นที่และระดับชาติ
- การศึกษาคาทอลิกระดับสังฆมณฑล มีการบริหารและ จัดการ การประสานความร่วมมือทางการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ข. การจัดบรรยากาศสถานศึกษา

- การศึกษาคาทอลิกมีกิจกรรมเสริมสร้างค่านิยม เคารพใน ศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์ ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมท้องถิ่น
- โรงเรียนคาทอลิกมีกิจกรรมศาสนสัมพันธ์
- โรงเรียนคาทอลิกเป็นแบบอย่างของบรรยากาศที่เน้นการส่งเสริมจิตสำนึกสาธารณะ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตลอดจนความรับผิดชอบต่อสังคม

ค. บทบาทการมีส่วนร่วม

- การศึกษาคาทอลิกมีระบบการจัดการศึกษา และบริการให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน
- การศึกษาคาทอลิกมีความร่วมมือและประสานกับองค์กร

คาทอลิก และองค์กรอื่นในระดับท้องถิ่นและประเทศเพื่อร่วมจัดการศึกษา

- โรงเรียนคาทอลิกประสานกับองค์กร บริษัทต่าง ๆ ให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสฝึกฝน และพัฒนาความสามารถทักษะด้านวิชาการและวิชาชีพ
- โรงเรียนคาทอลิกจัดกิจกรรมร่วมมือกับภาครัฐและองค์กรอื่น ๆ ในการจัดกิจกรรมเน้นบริการและพัฒนาผู้ด้อยโอกาส เด็กชาวเขา เด็กชายแดนหรือในชนบทห่างไกลให้ได้รับการศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นอยู่ดีขึ้น
- โรงเรียนคาทอลิกจัดการศึกษา และกิจกรรมที่ใช้สถานที่สำคัญ แหล่งความรู้ท้องถิ่น สถานประกอบการต่าง ๆ เป็นแหล่งเรียนรู้

การจัดการศึกษาเป็นการนำปรัชญาการศึกษาคาทอลิกมาเป็นพื้นฐานกำหนดแนวทางปฏิบัติควบคู่กับระบบการจัดการที่ดี บนหลักการที่ต้องตามกฎหมายคือ การบริหารสถานศึกษาแบบเป็นนิติบุคคล มีการประสานงานเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย ที่แบ่งเป็นกลุ่มคณะนักบวช กลุ่มสังฆมณฑล ที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับศักดิ์ศรี และคุณค่าของมนุษย์ตามพื้นฐานความเชื่อของศาสนาและศาสนสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ฝึกรวมให้เป็นบุคคลดี มีคุณธรรมเป็นหลักสำคัญของชีวิต และการเชิญให้ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานทางสังคมที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หรือร่วมมือกันในการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมที่พึงรับผิดชอบร่วมกัน ที่สำคัญและเป็นจุดเด่นของการจัดการศึกษาคาทอลิกคือ การจัดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้เสริมสร้างค่านิยมพัฒนาตนเอง ในบรรยากาศที่พัฒนาบุคคลและชีวิตกลุ่ม ด้วยกิจกรรมอภิบาลเอาใจใส่ต่อกันแบบรายบุคคล และการทำงานหรืออยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม

แนวการจัดการศึกษาลักษณะที่เด่นชัดแตกต่างจากการจัดการศึกษาแห่งชาติ เนื่องจากมีปรัชญาการศึกษาคาทอลิก มีอุดมการณ์ และคำสอนแห่งศาสนาเป็นหลักปฏิบัติในการจัดการศึกษา ที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อมทางการศึกษา และชีวิตเด็กที่อยู่ร่วมกันในสถานศึกษา เมื่อพิจารณาควบคู่กับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ครูอาจารย์ และศิษย์ของสถาบันการศึกษาคาทอลิกประกอบ จะเห็นหลักสำคัญอีก 2 ประการคือ “แบบอย่าง” และ “บุคคลนิยม หรือการเคารพนับถือบุคคล” โดยเน้นให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองจากแบบอย่างระหว่างกัน ทั้งที่ได้รับจากครูและเพื่อนนักเรียน ผ่านระบบการจัดการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับระบบและมาตรฐานคุณภาพการจัดการ เป็นเครื่องมือสำคัญของการบริหารงาน เพื่อเป็นเครื่องมือรับรองและการประกันคุณภาพให้ผู้ให้บริการและผู้ที่เกี่ยวข้องมั่นใจต่อผลผลิตทางการศึกษาคือ ศิษย์ที่จะสำเร็จการศึกษา ดังนี้ เมื่อเป็นการศึกษาคาทอลิกจึงสมควรมีมาตรฐานการจัดการศึกษาคาทอลิก เป็นระบบการประกัน หรือรับรองคุณภาพด้านจริยธรรมและคุณธรรม ซึ่งต้องพิจารณาควบคู่กับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของการศึกษาคาทอลิก

3. หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 15 ประเด็น มีลักษณะเป็นกลุ่มที่พึงเสริมสร้าง และประสงค์ให้มีการปฏิบัติ 3 กลุ่ม ดังนี้

3.1. กลุ่มที่พึงประสงค์สูงสุด และเป็นไปได้มากที่สุด

— การศึกษาคาทอลิกมีหลักสูตรที่เป็นเอกลักษณ์เน้นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

3.2. กลุ่มที่พึงประสงค์สูงสุด และเป็นไปได้มาก

— โรงเรียนคาทอลิกจัดการเรียนการสอน แบบบูรณาการคุณธรรม จริยธรรม บนพื้นฐานปรัชญาการศึกษาคาทอลิก

— การศึกษาคาทอลิกมีสำนักทดสอบทางการศึกษา เพื่อประเมินความสามารถทางวิชาการ และความสามารถพิเศษของนักเรียน

3.3. กลุ่มที่พึงประสงค์สูง และเป็นไปได้มาก

ก. หลักสูตรและความรู้

— การศึกษาคาทอลิกมีหลักสูตรนานาชาติ เพื่อสนองความต้องการของสังคม

— โรงเรียนคาทอลิกให้ความสำคัญกับผู้ปกครอง ชุมชน โดยให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียน

ข. กระบวนการสอนและการเรียนรู้

— โรงเรียนคาทอลิกมีการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูเป็นผู้ดำเนินการ สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้

— โรงเรียนคาทอลิกเป็นผู้นำ และต้นแบบในการปฏิรูปการเรียนรู้

— โรงเรียนคาทอลิกเป็นแหล่งการเรียนรู้และพร้อมที่จะให้บริการสังคม

— โรงเรียนคาทอลิกจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม

— การศึกษาคาทอลิกมีกิจกรรมที่ส่งเสริมค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมทางสังคม ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ

ค. การวัดผล ประเมินผลและการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้อย่าง

— โรงเรียนคาทอลิกมีรูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริงที่ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน

— โรงเรียนคาทอลิกสนับสนุนบุคลากรทำผลงานวิจัย เพื่อ

พัฒนาการเรียนรู้

- โรงเรียนคาทอลิกมีระบบและเกณฑ์การวัด และประเมิน

พัฒนาการค่านิยมด้านคุณธรรมจริยธรรม

— สภาการศึกษาคาทอลิกเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของโรงเรียนครู และชุมชนที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน รวมทั้งเป็นแหล่งข้อมูลในการค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และการสร้างผลงานวิจัย

- สภาการศึกษาคาทอลิกมีสำนักมาตรฐาน และประเมิน

คุณภาพการศึกษาคาทอลิก

สิ่งที่ค้นพบคือ ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญคือ การศึกษาคาทอลิกต้องจัดทำหลักสูตรการศึกษาที่เป็นเอกลักษณ์ เน้นการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดในตัวผู้เรียน เพื่อเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษา กับการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มีรูปแบบการสอนที่ผสมผสานกับการฝึกชีวิตจิต หรือการไตร่ตรองแบบวิเคราะห์ผสมผสานชีวิตกับวิทยาศาสตร์หรือวิทยาการความรู้ที่เน้นด้านวัตถุ และการบริโภค จนลืมคนอื่นและลืมสังคม จากความเห็นที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญดังแสดงในตารางข้างต้น แสดงให้เห็นเป็นกระบวนการจัดการศึกษาที่คำนึงถึงมนุษย์ สังคมและสิ่งแวดล้อม บนพื้นฐานการจัดการที่ดีและการสนับสนุนที่เหมาะสม ให้สอดคล้องกับชีวิตและสังคมที่พึงประสงค์ ตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นความสำคัญของมนุษย์เป็นตัวตั้ง มิใช่วิชาความรู้หรือวัตถุเป็นสำคัญ ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ดี แบบรายบุคคลและกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่ม ของชุมชนและสังคมในที่สุด เพื่อให้ศักยภาพของคนได้พัฒนาเต็ม ศักยภาพของสังคมได้พัฒนาระบบและเกื้อกูลกันได้ เป็นวัฒนธรรมใหม่และความร่วมมือที่การศึกษาที่ดีและมีหลักการถูกต้องจะอำนวยผลให้ได้

4. ทรัพยากร เงินทุนและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จำนวน 8 ประเด็น มีลักษณะเป็นกลุ่มที่พึงเสริมสร้าง และประสงค์ให้มีการปฏิบัติ ดังนี้

4.1. กลุ่มที่พึงประสงค์สูง และเป็นไปได้มาก

- โรงเรียนคาทอลิกมีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ที่ทันสมัยอย่างเพียงพอ
- มีการจัดสรรทุนการศึกษาแก่ผู้เรียนตามความเหมาะสม และความจำเป็น
- โรงเรียนคาทอลิกมีระบบการเงิน การจัดสรรงบประมาณที่มีประสิทธิภาพและตรวจสอบได้
- โรงเรียนคาทอลิกมีสื่อและอุปกรณ์การสอนทันสมัยพอเพียงกับจำนวนผู้เรียน

- บุคลากรของโรงเรียนคาทอลิกสามารถผลิตสื่อที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ และนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- มีส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเหมาะสม
- โรงเรียนคาทอลิกเป็นผู้นำในด้านวิชาการและเทคโนโลยีทางการศึกษา
- โรงเรียนคาทอลิกมีการประสานความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนบุคลากรเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา

ความคิดเห็นสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญคือ การมีสถานที่ อาคารห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ และอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยและเพียงพอ รวมทั้งศักยภาพที่สามารถผลิตสื่อที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนคาทอลิกต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านวิชาการและเทคโนโลยีทางการศึกษา มีการประสานความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนบุคลากร เพื่อให้การจัดการศึกษาคาทอลิกเกิดประสิทธิภาพสูง และมีความเห็นสอดคล้องกันว่าโรงเรียนคาทอลิกจะมีระบบการเงิน การจัดสรรงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ และตรวจสอบได้ เป็นสิ่งรับประกันมาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษา ในขณะที่เห็นว่าจะต้องมีทุนการศึกษาจัดสรรช่วยเหลือนักเรียนตามความเหมาะสม

ทรัพยากร การเงิน และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ สำหรับการจัดการศึกษาที่ดีและมีประสิทธิภาพ และเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการศึกษาที่สนับสนุนให้การจัดการ การศึกษาการเรียนการสอนของครูดำเนินไปอย่างราบรื่น และประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา เป็นสิ่งที่ท้าทายผู้บริหารการศึกษาทุกคน รวมทั้งผู้บริหารศึกษาคาทอลิกตลอดมา แต่การทำท่ายดังกล่าว การศึกษาคาทอลิกที่เป็นการศึกษาที่ยึดหลักการ และอุดมการณ์ทางศาสนาได้รับนั้น เป็นการท้าทายทั้งมิติการจัดการศึกษาที่ดีที่สุด และการจัดการศึกษาเพื่อคนยากจน คนด้อยโอกาส และผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้มีทุนสนับสนุน เป็นกิจกรรมตาและมนุษยธรรม ดังนั้น การศึกษาคาทอลิกจึงต้องมีระบบการจัดการศึกษาที่มีศักยภาพในการดำเนินการ และศักยภาพในการระดมทุน ตลอดจนการโน้มน้าวชุมชนและสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมด้วย

เมื่อพิจารณาจากสาระของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พบ ความสอดคล้องกันเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านการศึกษา โดยให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น เป็นผู้จัด และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะให้การสนับสนุน การอุดหนุน และการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีตามที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 58) ประการที่สองคือ

การมีระบบการเงิน งบประมาณการจัดการศึกษาที่ดี มีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพให้การจัดการศึกษาสอดคล้องกับหลักการศึกษา แนวการจัดการศึกษาและคุณภาพมาตรฐานการศึกษานั้น เป็นแนวการปฏิบัติงานจำเป็นในการบริหารองค์กร และการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน เป็นสิ่งที่รัฐกำหนด กำกับ ตรวจสอบ ติดตามและประเมิน(มาตรา 62) ประการที่สามเกี่ยวกับเทคโนโลยีเพื่อศึกษานั้น เป็นสิ่งจำเป็นในการจัดการศึกษาที่จะต้องพัฒนาให้มีศักยภาพทั้งการจัดการ การใช้และการผลิตเองคือมีบุคลากรเป็นกำลังการผลิตของตนเอง มีกำลังคนที่มีศักยภาพในการผลิต การวิจัยและพัฒนาเพื่อให้การศึกษาที่จัดสำหรับเยาวชนไทยเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย ซึ่งรัฐเรียกร้องและมีหน้าที่ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาทั้งระบบ(มาตรา 67, 65, 66 และ 67)

5. บทบาทของสภาการศึกษาคาทอลิก(ประเทศไทย) จำนวน 7 ประเด็น มีลักษณะเป็นกลุ่มที่พึงเสริมสร้าง และประสงค์ให้มีการปฏิบัติ ดังนี้

5.1. กลุ่มที่พึงประสงค์สูงสุด และเป็นไปได้มากที่สุด

— มีคณะกรรมการและนโยบายที่ชัดเจนในการปฏิรูปการศึกษาคาทอลิก ในบริบทของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

— มีคณะกรรมการและแผนพัฒนางานด้านวิชาการของการศึกษาในระบบ

— มีคณะกรรมการและแผนพัฒนางานด้านกิจกรรมของการศึกษานอกระบบ

— มีคณะกรรมการและแผนพัฒนางานด้านสังคมของการศึกษิตามอัครศาสน์

— มีแผนแม่บทการปฏิรูปการศึกษาคาทอลิกที่เน้นการบูรณาการจริยธรรมและคุณธรรมในการจัดการศึกษา

— มีแผนแม่บทการรักษาและพัฒนาวัฒนธรรมในกรอบภูมิปัญญาและสังคมไทย

5.2. กลุ่มที่พึงประสงค์สูงสุด และเป็นไปได้มาก

— สภาการศึกษาคาทอลิกประสานงาน และร่วมมือกับสภาการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมแห่งชาติ

ความคิดเห็นที่สอดคล้องและเห็นว่าการศึกษาคาทอลิกจะมีกรรมการและนโยบายชัดเจน ในการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาคาทอลิก ในบริบทของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อย่างเป็นรูปธรรม ร่วมขบวนไปกับกระบวนการที่สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา

แห่งชาติ ด้วยความคิดเห็นต่อเนื่องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งในด้านวิชาการ ด้านกิจกรรม และด้านสังคม ที่มีแผนแม่บทที่เน้น การบูรณาการจริยธรรม คุณธรรมในการจัดการศึกษา และการรักษาการพัฒนาวัฒนธรรมในกรอบ ภูมิปัญญาและสังคมไทย เป็นต้น สภาการศึกษาคาทอลิกจะเป็นองค์กรที่ประสานการทำงาน และร่วมมือกับสภาการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมแห่งชาติที่จะจัดตั้งขึ้นในอนาคตอันใกล้ ในปี พ.ศ. 2545

ความคิดเห็นที่ได้จากการศึกษาวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับการดำเนินการของ สภาการศึกษาคาทอลิก(ประเทศไทย) ในการจัดการประชุมสัมมนาประจำปีการศึกษา 2543 หัวข้อ เรื่อง “วิสัยทัศน์และภารกิจของการศึกษาคาทอลิกในบริบทของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542” แสดงถึงความพร้อมของการศึกษาคาทอลิกและการตอบรับยืนยันข้อค้นพบดังกล่าว ข้างต้น ที่จะดำเนินการให้เป็นผลสำเร็จได้ นั่นคือการปฏิรูปการศึกษาคาทอลิกให้เหมาะสมกับ บริบทใหม่ทางสังคม เป็นความร่วมมือกับรัฐที่ได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษา ปฏิรูปการเมือง ปฏิรูป ระบบราชการ และกำหนดกระบวนการทัศน์ใหม่ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้ เหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งผลสรุปการประชุมสัมมนาดังกล่าวยืนยันว่าการศึกษา คาทอลิกจะจัดการศึกษาที่มีคุณภาพทั้งในด้านความรู้ การพัฒนาผู้เรียน และการจัดการศึกษาที่ดีมี มาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษาที่รัฐต้องการ เพื่อเป็นการบริการรับใช้สังคม เป็น “ทางเลือกด้าน การศึกษาของสังคมไทย” ด้วยระบบการจัดการศึกษาที่ยึดหลักการและอุดมการณ์ทางศาสนา หรือ ปรัชญาการศึกษาคาทอลิกเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาและการรวมกลุ่มให้เกิดศักยภาพ และ อำนาจที่ดีกว่าในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของชาติ หรือบริบทของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สภาการศึกษาคาทอลิก(ประเทศ ไทย)จะร่วมมือและประสานงานกับรัฐ โดยสภาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมแห่งชาติ

จากประเด็นความคิดเห็นที่เป็นฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว ยังสอดคล้องตรงกับภารกิจที่ ดร. จรวัยพร ธรณินทร์(2543 : 210-212) เสนอต่อสภาการศึกษาคาทอลิก (ประเทศไทย) สำหรับการจัดการในอนาคตคือ 1) การพัฒนาของกลุ่มของโรงเรียนคาทอลิก คือกลุ่มสังฆมณฑล กลุ่มคณะนักบวช และกลุ่มฆราวาสคาทอลิก ให้เป็นกลุ่มที่รวมตัวกันทำงานอย่างเข้มแข็ง เพื่อ สาธารณประโยชน์ มีเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน มีระบบพัฒนาการบริหารที่เปิดเผยโปร่งใส ทำงานแนวใหม่ให้ตอบรับกับกระแสโลกาภิวัตน์ ด้วยหลักการพึ่งพาตนเอง และมีศักยภาพในการ ช่วยเหลือผู้อื่นได้ 2) การสร้างเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนที่เป็นระบบ ที่มีเอกภาพในปรัชญาและ นโยบาย แต่มีความหลากหลายในด้านการบริหารจัดการ ในด้านการรวมกลุ่มรวมตัว เพื่อมุ่งไปที่ คุณภาพของการพัฒนาผู้เรียนและเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนและสังคม 3) การพัฒนา โรงเรียนคาทอลิกในกลุ่มทุกโรงเรียนให้เป็น “โรงเรียนผู้นำ” (Elite School) ซึ่งหมายถึงโรงเรียนที่

มีมาตรฐานสูงกว่ามาตรฐานกลาง กล่าวคือต้องเป็นโรงเรียนผู้นำที่เข้มแข็งได้รับใบประกันมาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษาก่อนโรงเรียนประเภทอื่น 4) คงเอกลักษณ์ของความเป็นโรงเรียนคาทอลิก คือต้องเป็นผู้นำที่เข้มแข็งที่สุดในการฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรม 5) ต้องเร่งพัฒนาระบบบริหารของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน เพื่อเตรียมการไปสู่การเป็นนิติบุคคลโดยเร็วที่สุด ตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 6) เร่งพัฒนาเพื่อนำไปสู่การประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก 7) ต้องพัฒนาตนเองโดยให้ความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในการดำเนินโครงการทุกเรื่องตามศักยภาพและความสนใจของผู้เรียน 8) ต้องพัฒนาโรงเรียนคาทอลิกให้เป็นกลุ่มผู้นำของโรงเรียนเอกชนด้วยกันเอง การที่จะเป็นผู้นำต้องมีการสร้างภาวะผู้นำและสร้างผู้ตามด้วย สร้างอำนาจบารมีทางวิชาการ มีแนวความคิดใหม่ ๆ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีต้นฉบับทางวิชาการที่จะเผยแพร่ไปให้กลุ่มโรงเรียนน้อง หรือโรงเรียนเพื่อน กล่าวคือมีศักยภาพและความสามารถที่ต้องสร้างการยอมรับในกลุ่มโรงเรียนเอกชนด้วยกัน ให้ความช่วยเหลือที่จำเป็นต้องช่วยในส่วนภาพรวมของกลุ่ม และยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดในการจัดการศึกษาคือการพัฒนาคุณธรรม การศึกษาคาทอลิกต้องเข้มแข็งในการสร้างการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เพื่อเสริมความแข็งแกร่งของบ้านและชุมชน เพื่อให้เข้ามาร่วมกับโรงเรียนในเรื่องนี้ยิ่งขึ้น

สำหรับความร่วมมือของการศึกษาคาทอลิกกับการศึกษาภาคเอกชนด้วยกัน และความร่วมมือกับภาครัฐ โดยผ่านสภาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมแห่งชาติ ในระดับประเทศ และเขตพื้นที่การศึกษาในระดับท้องถิ่น แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาคาทอลิกให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ ทั้งในด้านวิชาการ ด้านกิจกรรม ด้านสังคม ในรูปแบบของการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่เน้นการบูรณาการด้านคุณธรรม จริยธรรม และหล่อหลอมให้เกิดพลังของแผ่นดินบนพื้นฐานของภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมนั้น นอกจากการร่วมมืออย่างเป็นระบบกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติแล้ว การพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยจะได้ก้าวหน้าไปด้วยหลักการแห่งการมีเอกภาพด้านนโยบาย และหลากหลายในวิธีการปฏิบัติ (มาตรา 9) อย่างไรก็ตาม สิ่งที่คาดหวังและมีความสำคัญมากในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงของการศึกษาเอกชน ในฐานะที่การศึกษาคาทอลิกเป็นส่วนหนึ่งด้วย การดำเนินการและบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่ดีและเหมาะสมกับความเป็นการศึกษาเอกชนคือ การจัดตั้ง “สภาการศึกษาเอกชนแห่งชาติ” เพื่อเป็นสนามแห่งการร่วมมือและประสานพลังการศึกษาเอกชนในการจัดการศึกษา อีกประการหนึ่งจะได้เป็นพลังที่ประสานพลังการศึกษาแห่งชาติในภาพรวม ด้วยการทำงานแบบ “ร่วมกันเดิน แยกกันทำ” ให้พลังของคน เกิดคุณค่าด้วยการทำงานทั้งมือซ้าย คือ ภาคการศึกษาเอกชน และ มือขวา คือ ภาคการศึกษาของรัฐ ผลการทำงานจะเกิดประโยชน์และประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาแห่งชาติโดยรวม รัฐจะได้ “คน” ทำงานมากขึ้น รัฐจะประหยัด “งบประมาณ”

อย่างมากพอสมควร ทั้งงบประมาณการลงทุนและการพัฒนา รัฐจะได้รูปแบบการทำงานดี ๆ จาก “วิธีการจัดการ” จากสนามงานอิสระ ตามที่กำหนดในมาตรา 43 และมีประสิทธิภาพตามหลักการของมาตรา 44 ซึ่งรัฐจะหวังผลการจัดการที่มีมาตรฐานการศึกษาที่ดีได้ ตามแนวแห่งมาตรา 47-51 รัฐไม่ต้องกังวลในภาระการจัดการด้านกำลังคนที่มีมากเกินไป กับจะมีงบประมาณเหลือสำหรับการส่งเสริมพัฒนาแหล่งการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

อนาคตภาพการศึกษาคาทอลิกบนเส้นทางแห่งการพัฒนาสังคมไทย

จากการวิเคราะห์การจัดการศึกษาคาทอลิกเชิงระบบในบริบท และสถานการณ์ทางสังคม เพื่อศึกษาภาพองค์รวมของการศึกษาคาทอลิกในความสอดคล้อง และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสังคม พบว่าการศึกษาคาทอลิกเป็นระบบการจัดการศึกษาที่ยึดปรัชญาการศึกษา และหลักการอุดมการณ์ทางศาสนาในการจัดการศึกษา มีกระบวนการที่เน้นบูรณาการคุณธรรม จริยธรรมในการจัดการศึกษา และการอภิบาลนักเรียนแบบเป็นรายบุคคล และระบบชีวิตกลุ่มในรูปแบบต่าง ๆ และมีเป้าหมายชัดเจน เน้นการฝึกอบรมนักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยเน้นและเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารและครู อาจารย์เป็นต้นแบบ และหลักในการพัฒนานักเรียน ภายใต้ระบบการจัดการที่ดี และมีมาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษา กล่าวโดยสรุปคือ ภาพองค์รวมของการศึกษาคาทอลิกคือ เป็นการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ มีการปรับตัวให้เหมาะสมกับบริบทของสภาพแวดล้อมทางสังคมและชุมชน โดยให้ผู้ปกครองชุมชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาตามหลักการ และนโยบายการจัดการศึกษาของตน สิ่งที่เป็นข้อสังเกตสำคัญเป็นลักษณะเด่นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมคือ ตัวการศึกษาคาทอลิกเอง การตอบสนอง หรือ มีปฏิสัมพันธ์กับสังคม สภาพแวดล้อมทางสังคม และระบบการจัดการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะดังนี้

1. ตัวการศึกษาคาทอลิก และภารกิจต่อตัวเอง

การจัดการศึกษาคาทอลิกเป็นการจัดการศึกษาที่มีระบบและแนวทางการจัดการศึกษาที่ชัดเจน มีปรัชญาการศึกษา หลักการและอุดมการณ์ทางศาสนาหรือคำสอนศาสนาเป็นหลักยึดสำคัญในการจัดการศึกษา ทำให้คุณลักษณะการศึกษาคาทอลิกเป็นรูปแบบการจัดการที่เด่นชัดและมีเอกลักษณ์ 2 ประการคือ

1.1. ธรรมชาติและเป้าหมายของการศึกษาคาทอลิกเอง

การศึกษาคาทอลิกเป็นระบบการศึกษาที่มีธรรมชาติการจัดการศึกษาที่ยึดปรัชญา หลักการ อุดมการณ์และหลักธรรมของศาสนาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา และประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนอย่างมีเอกลักษณ์ รูปแบบชัดเจนใน

กระบวนการจัดการที่พิจารณาถึงความเหมาะสมกับบริบทของชุมชนหรือสังคม แสดงให้เห็นเป็นระบบ จัดแบ่งเป็นขั้นตอนและความสัมพันธ์เชิงระบบ ที่เน้นของคนเป็นหลักสำคัญและศูนย์กลางการพัฒนา ดังนี้

- ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ประชาชนและหลักการศึกษาคาทอลิก กับหลักสูตร
- กระบวนการ ได้แก่ การจัดการศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของบุคคลหรือผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง
- ผลผลิต ได้แก่ นักเรียน นักศึกษาปัจจุบัน และศิษย์เก่า
- ผลที่ได้ ได้แก่ ผลงานของศิษย์เก่า และคุณภาพของสถานศึกษาและระบบการศึกษาทางเลือกที่ดีสำหรับสังคมไทย

ดังนั้น ภารกิจที่สำคัญของการศึกษาคาทอลิกกับการพัฒนาสังคมไทยคือ ภารกิจที่จะจัดการศึกษาของตนให้มีคุณภาพมาตรฐานการศึกษาที่ดีเหมาะสมกับสังคมไทยอย่างมีเอกลักษณ์ในการเป็นสถาบันการศึกษาที่ยึดปรัชญาการศึกษาคาทอลิกและหลักการศาสนาเป็นพื้นฐานในการจัดการศึกษา เพื่อเป็นการศึกษาทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับสังคมไทยต่อไป และพัฒนาการทำงานให้เข้มแข็งมั่นคงด้วยการรวมกลุ่มและการทำงานร่วมกันแบบเครือข่าย เป็นกำลังที่ร่วมมือกับการจัดการศึกษาแห่งชาติ ร่วมมือและช่วยเหลือระหว่าง โรงเรียนคาทอลิกและโรงเรียนเอกชน

1.2. ระบบและมาตรฐานการจัดการศึกษาคาทอลิก

เป้าหมายของการศึกษาคาทอลิกคือการให้การศึกษาบรมนักเรียนให้เป็นคนดี พัฒนาผู้เรียนทุกคน ทั้งแบบเป็นรายบุคคลและกลุ่ม ให้มีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ครบทุกมิติและพัฒนาการของชีวิตคือ ด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะที่เป็นสมาชิก ด้วยการจัดกระบวนการศึกษา การเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการคุณธรรมและจริยธรรม ถือว่าผู้เรียนเป็น “ตัวการ” สำคัญในการเรียนรู้ และ ครูเป็น “ผู้เคลื่อน” ด้วยการจัดประสบการณ์ การสอนและการฝึกฝน และจัดสื่อภายนอกให้เด็กเกิดการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพจากภายในชีวิตด้วยความรู้ และเข้าใจด้วยเหตุผลตามธรรมชาติ สามารถพัฒนาตนเองด้วยตนเอง และเรียนรู้จากผู้อื่นอย่างเหมาะสมกับธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพของตน ภารกิจสำคัญคือการพัฒนาบ่มหรือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นธรรมชาติ และเป้าหมายของการศึกษาคาทอลิกที่มุ่งพัฒนาคนให้เป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ มีจริยธรรม คุณธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิต

ภารกิจหน้าที่ของการศึกษาคาทอลิกในสังคมไทย ในขบวนการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ จะต้องเป็น “ส่วนย่อย” ที่สำคัญในผลรวม เสนอเป็น “ทางเลือก” ที่มีคุณค่า และความหมายของความเจริญงอกงามทางการศึกษาที่เน้นบทบาทของการมีส่วนร่วมที่รับความร่วมมือ

ในการจัดการศึกษาจากชุมชนและสังคม ด้วยการจัดการศึกษาให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบททางสังคมและลักษณะคนไทยกับบทบาทของการมีส่วนร่วมที่ให้ความร่วมมือกับเพื่อนสถานศึกษา และการจัดการศึกษาแห่งชาติ เป็นต้น การรวมกลุ่ม และเครือข่ายพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา ในระดับชาติ และความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในการดำเนินโครงการทุกอย่างตามศักยภาพและความสามารถ ภายใต้คุณลักษณะเด่นของการศึกษาคาทอลิก ไม่ว่าจะเป็นด้านปรัชญาการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร คุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา การจัดการกระบวนการบูรณาการจริยธรรม และคุณธรรมกับการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้และการปฏิบัติในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและสังคม เพื่อให้เป็นต้นแบบและนำการพัฒนาชุมชน สังคม การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ของชุมชน ระบบการผลิตและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา การให้การศึกษานักเรียนที่มีเอกลักษณ์ทางปรัชญาการศึกษาและการนำหลักธรรมศาสนาเป็นหลักในการจัดการ ภายใต้กระบวนการอภิบาลนักเรียนทั้งแบบรายบุคคล และระบบชีวิตกลุ่ม รวมทั้งการเสริมสร้างค่านิยมทางสังคมด้วยการเรียนรู้และปฏิบัติจริง ทั้งในบรรยากาศสถานศึกษา และสภาพความเป็นจริงในสังคมอีกด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการศึกษาคาทอลิกในอนาคต

ศึกษาคาทอลิก จะต้องพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษาให้เป็นแบบอย่าง หรือ ต้นแบบทางการจัดการศึกษาโดยเน้นจุดเด่นของตนเองคือการนำหลักธรรมศาสนา การมีปรัชญาการศึกษาคาทอลิก เป็นแกนหลักในการจัดการศึกษา เพราะสิ่งสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ ตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คือ การจัดระบบการศึกษาแบบมีมาตรฐานการจัดการ ที่เป็นเครื่องมือประกันคุณภาพการศึกษาให้เกิดความมั่นใจทางสังคมได้ว่า ระบบการศึกษาไทยเป็นระบบการศึกษาที่ดีสำหรับการพัฒนาสังคมไทย ในกระแสการพัฒนาประเทศแบบไทย และเป็นอิสระที่มีคุณภาพเด่นชัดในเวทีระดับเขตภาคพื้นทวีป และระดับโลก ซึ่งคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งทางการศึกษาคาทอลิก นอกจากระบบการจัดการศึกษาคาทอลิกเอง ยังมีคุณลักษณะแห่งการบูรณาการระหว่างการศึกษา กับศาสนา ทำให้การศึกษา ศาสนา และคุณธรรมเป็นกระบวนการเดียวกัน เสริมสร้างประสิทธิภาพการพัฒนาคนและพัฒนาสังคมให้เข้มแข็งในเชิงคุณภาพประชากร และขีดความสามารถของการพัฒนาสังคมอย่างมีมาตรฐานทางจริยธรรม เป็นการตระหนักถึงภารกิจร่วมมือกับการศึกษาแห่งชาติ ช่วยเหลือโรงเรียนของรัฐที่ต้องการความช่วยเหลือและโรงเรียนอื่นที่ยากจน ดังคำสอนแห่งพระวรสารประโยคหนึ่งที่ว่า “บุตรมนุษย์ มิได้เกิดมาเพื่อให้อื่นรับใช้ แต่มาเพื่อรับใช้ผู้อื่น” (มัทธิว, 20 : 28) และ การรับใช้มนุษย์เป็นภารกิจที่พระคริสตเจ้าทรงเรียกพระศาสนจักรให้กระทำ การศึกษาคาทอลิกจึงต้องเป็นผู้เสนอสิ่งใหม่ และสิ่งที่ดีแก่สังคมในด้านการศึกษาและด้านอื่น ๆ ด้วยเพื่อประโยชน์ในการพัฒนา

สังคมไทย เช่น การจัดระบบและวิธีการรับนักเรียนเข้าเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ให้ถูกต้อง และ สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 26 (2) เป็นจุดเริ่ม ที่สำคัญในการปฏิรูปการเรียนรู้ และฐานการปฏิรูปการศึกษา(วิวัฒน์ แพร่ศิริ, 2543) การพัฒนา คุณภาพการจัดการศึกษาแบบสถานศึกษาเป็นนิติบุคคล (มาตรา 44) การเป็นผู้นำหรือผู้เสนอที่สิ่ง ที่ดีสำหรับสังคมไทย ในด้านมาตรฐานการศึกษาแบบใหม่ หรือแบบคาทอลิกเพื่อการพัฒนาการ ศึกษาไทย เพราะว่าสมณสาตราว่าด้วย “โรงเรียนคาทอลิกในสหพันธรัฐที่ 3” ข้อ 21 กล่าวถึง เรื่องนี้ว่า “งานโรงเรียนเป็นภารกิจที่ไม่มีภาระทำอื่นที่สามารถทดแทนได้ และการลงทุนด้าน ทรัพยากรและทรัพย์สินอื่น ๆ ในโรงเรียนถือว่าการเลือกเชิงประกาศ (รุ่ง แก้วแดง, การ เสวนาทางวิชาการ เมื่อ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544)

ดังนั้น ข้อเสนอแนะและเป็นความคิดเห็นสอดคล้องของงานวิจัยนี้คือ ให้การ ศึกษาคาทอลิกดำเนินการจัดทำ “มาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษาคาทอลิก” เป็นเอกสารคู่มือการ จัดการศึกษา ทั้งในลักษณะการกำกับติดตามมาตรฐานการบริหารจัดการศึกษาระหว่างสถาบันการ ศึกษาคาทอลิก ในสังกัดสภาการศึกษาคาทอลิก (ประเทศไทย) และเป็นมาตรฐานการจัดการศึกษา สำหรับสถานศึกษาที่สนใจ ดังเจตนารมณ์ของสมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิกแห่ง พระศาสนจักรคาทอลิก เรื่อง “โรงเรียนคาทอลิกในสหพันธรัฐที่ 3” ข้อ 4 ที่ว่า “...นี่คือเวลาที่ เหมาะสมที่จะให้ความเอาใจใส่กับคุณภาพลักษณะพื้นฐานบางประการของโรงเรียนคาทอลิก ซึ่ง เป็นคุณลักษณะที่สำคัญยิ่งต่อพระศาสนจักรและสังคม ได้แก่ การทำให้โรงเรียนคาทอลิกเป็นสถาน ที่แห่งการศึกษาอบรม” และโรงเรียนคาทอลิกต้องทำการปฏิรูปอย่างกล้าหาญ (สมณกระทรวงเพื่อ การศึกษาคาทอลิก, 1998 ข้อ 3) โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1. เป็นมาตรฐานการจัดการศึกษาคาทอลิก แสดงคุณลักษณะสำคัญการจัดการที่ ยึดปรัชญาการศึกษาคาทอลิกและการนำหลักและอุดมการณ์ทางศาสนา เป็นหลักในการจัด การศึกษา
2. การจัดระบบการจัดการศึกษา แสดงกระบวนการประยุกต์ใช้ปรัชญาการศึกษา ในการบริหารจัดการ การกำหนดและพัฒนานโยบาย การจัดองค์กรและการจัดการศึกษา ระบบ ชีวิตกลุ่ม และการเสริมสร้างค่านิยมสำคัญ
3. กระบวนการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรม ที่เน้นการพัฒนาแบบองค์เรียน การศึกษาอบรมที่เน้นคุณค่าของแบบอย่างชีวิต ความนิยมเคารพนับถือต่อครู การจัดบรรยากาศทาง การศึกษาที่เน้นคุณธรรม จริยธรรมและการปฏิบัติตนตามคำสอนแห่งศาสนาที่ตนนับถือ ด้วยความ รับผิดชอบทั้งในการทำงานและใช้ชีวิตส่วนตัวและชีวิตแบบหมู่คณะ

จุดเน้นคือ การอภิบาลนักเรียนรายบุคคล เป็นต้น คนที่ต้องการความช่วยเหลือหรือมีปัญหา และงานมอบหมายที่ท้าทายความสามารถหรือสอดคล้องกับความสนใจของเด็กเป็นรายบุคคล

4. การกำหนดและกระบวนการกำหนด การพัฒนาคุณลักษณะของศิษย์ ครู อาจารย์ และผู้บริหารที่พึงประสงค์

5. การใช้หลักสูตรและพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เชิงวิเคราะห์ ไตร่ตรอง หาวิธีการสอน กระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบททางสังคม และสภาพแวดล้อมที่กำหนด กับการคาดหวังผลกระทบที่ต้องการ

6. การจัดการกระบวนการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล และการใช้เกณฑ์ กำกับการศึกษาที่พัฒนาจากปรัชญา เจตนารมณ์การจัดการศึกษา นโยบายทางการศึกษา และเป้าหมายที่พึงประสงค์ในการพัฒนานักเรียน

7. ระบบเครือข่ายและหลักเกณฑ์ปฏิบัติของสมาชิกเครือข่ายการศึกษาคาทอลิก

2. ภารกิจหน้าที่ของการศึกษาคาทอลิก ในฐานะเป็นเครื่องมือทางสังคม วัฒนธรรม และศาสนา

ภารกิจสำคัญของการศึกษาคาทอลิก ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย คือ การศึกษาเป็นเครื่องมือของสังคมและเครื่องมือทางสังคม ที่จะทำงานและสร้างสรรค์นำคุณประโยชน์สำหรับประชาชนและสังคมไทย เพราะฉะนั้นภารกิจหน้าที่สำคัญ นอกเหนือจากการจัดการศึกษาที่ดี มีคุณภาพ ให้ทั่วถึงสำหรับประชาชนคนไทยทุกคน คือ การศึกษาเป็นเครื่องมือทางสังคม และเครื่องมือของสังคม ซึ่งหมายถึงการจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และบริบททางสังคม ทิศทางหรือวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศที่ การศึกษามีศักยภาพและสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการเสริมสร้างพัฒนาในกระบวนการทางสังคม แบ่งออกเป็น

2.1. การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนและสังคม

การจัดการศึกษาคาทอลิก เป็นการจัดบริการรับใช้สังคมในการพัฒนาเยาวชนและประชาชนให้เป็นบุคคลที่ดี มีความรู้ความสามารถด้วยหลักการแห่งคำสอนทางศาสนา เป็นหลักในการจัดการ และบูรณาการให้เกิดประโยชน์ในการสร้างและพัฒนาคน ให้มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบทั้งต่อหน้าที่ของตน และต่อสังคมที่เขาเป็นสมาชิกอยู่ การศึกษาคาทอลิกเน้นคุณค่าการศึกษาเรียนรู้ มิใช่เฉพาะความรู้ทางสติปัญญาหรือวิชาการเท่านั้น แต่ที่สำคัญคือ การเน้นพัฒนาบุคคลด้านจิตใจ ให้เปี่ยมด้วยคุณธรรม มีจริยธรรมในการปฏิบัติตน เพื่อให้ทุกคนที่ได้รับการศึกษาอบรมเป็นบุคคลที่มีศักยภาพความสามารถสูง เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ สามารถทำงานและรับใช้สังคม ด้วยค่านิยมทางสังคมที่ดี และถูกต้อง

การศึกษาคาทอลิก มีการพัฒนาแนวคิดและปรับเปลี่ยนให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้น ด้วยหลักการที่ถูกต้อง มีศีลธรรม จึงทำให้การศึกษาสามารถเป็นเครื่องมือที่ดีในการพัฒนาคน เพื่อรับใช้และทำงานเพื่อสร้างสรรค์สังคม ในสนามการเมือง ภาคเศรษฐกิจ ทั้งด้านธุรกิจ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม ทั้งนี้เพราะบุคคลที่มีคุณธรรมและการศึกษาที่ดี มีจิตสำนึกสาธารณะที่ถูกต้องจะเป็นบุคคลและกลุ่มบุคคลที่สร้างสรรค์พัฒนาสังคมในด้านต่าง ๆ ให้ก้าวหน้า และให้ประชาชนอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2.2. การศึกษาเป็นเครื่องมือในการสืบสานวัฒนธรรม และภูมิปัญญา

ท้องถิ่น

การศึกษาคาทอลิก เริ่มต้นจัดการศึกษาในสมัยกรุงศรีอยุธยา ด้วยหลักปฏิบัติแห่งการเคารพต่อประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่น ทั้งนี้ด้วยความตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของคนและวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องตลอดมา และสำนึกถึงคุณค่าที่ต้องรักษา สืบสาน และพัฒนาให้เป็นพลังและศูนย์รวมจิตใจประชาชนให้รักบ้านเกิดเมืองนอน รักแผ่นดิน มีจิตใจกตัญญูรู้คุณต่อผู้มีพระคุณ เป็นต้นแผ่นดินถิ่นกำเนิด การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือถ่ายทอดและสืบสานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยการรวมกลุ่มใช้พลังความคิด และมรดกแห่งภูมิปัญญาที่จะรักษาคน รักษาท้องถิ่นให้เข้มแข็งมั่นคง อยู่อย่างมีศักดิ์ศรี มีความก้าวหน้า และเจริญบนพื้นฐานของตนเอง ให้ชุมชนเป็นฐานสำคัญแห่งการพัฒนาประเทศชาติ

2.3. การศึกษาเป็นเครื่องมือในการเผยแผ่และถ่ายทอดคำสอนทางศาสนา

การศึกษา นอกจากเป็นเครื่องมือให้คนสามารถเรียนรู้ สื่อสารเข้าใจกันแล้ว ยังเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดข้อพระธรรมคำสอนให้ประชาชนได้ศึกษาเข้าใจ และนำไปปฏิบัติให้เกิดคุณค่า เห็นจริงในชีวิตเพื่อเป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจประชาชนให้อยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมและคุณธรรม เมื่อประชาชนมีการศึกษา มีศักยภาพในการเรียนรู้ เห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามคำสอนแห่งศาสนาแล้ว ดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างเป็นสุข ก็จะทำให้การศาสนาเป็นหลักสำหรับประชาชนทั่วไป ซึ่งเป็นการเผยแผ่ศาสนาอย่างหนึ่งด้วย ดังนี้ การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือทางศาสนาทั้งในการอนุรักษ์ และเผยแผ่ศาสนาได้เช่นเดียวกันกับการเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนด้านอื่นๆ อย่างไรก็ตาม การศึกษายังเป็นเครื่องมือของสังคมด้วย ซึ่งในขณะนี้จะต้องพิจารณาว่าใครเป็นผู้ใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือ และใช้การศึกษาด้วยเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์เช่นใด ทั้งนี้ เพราะว่าการศึกษาเป็นเหมือนดาบสองคม ที่ต้องนำไปใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากแนวคิดสรุปสังเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษาคาทอลิกกับการพัฒนาสังคมไทย ในอีก 20 ปีข้างหน้า ประมวลความคิดเห็นที่สอดคล้องและความคาดหวังที่ว่า การศึกษาคาทอลิกจะเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดทางหนึ่งสำหรับสังคมไทย ที่จัดการศึกษาแบบอุดมการณ์และร่วมรับผิดชอบ

ต่อสังคมไทยมาอย่างต่อเนื่อง เป็นเวลายาวนานมากกว่า 335 ปีนั้น การศึกษาคาทอลิกจะได้เสนอ “คุณค่าและคุณลักษณะที่พึงงาม” ของตน คือหลักปฏิบัติในการจัดการศึกษาอบรมที่ยึดหลักการ และอุดมการณ์ทางศาสนา ผสานกับจิตตารมณ์และแบบอย่างการอุทิศตัวของผู้บริหารการศึกษา ผู้นำการศึกษาคาทอลิก ตั้งแต่บรรดามิชชันนารี พระสงฆ์ นักบวชและผู้อุทิศตัว มีจิตใจสูงเปี่ยมด้วยคุณธรรม เสียสละ อุทิศตนทั้งร่างกาย และจิตใจให้การศึกษอบรมเยาวชนคนไทย ดังที่ สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ (2502) เขียนบทความ “The Introduction of Western Culture in Siam” ยกย่องว่า “มิชชันนารีชาวฝรั่งเศสได้นำสิ่งใหม่ ๆ มาสู่ประเทศสยาม” ดังนี้เยาวชนไทยจึงได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ สำเร็จการศึกษาเป็นบุคคลที่มีศักยภาพความสามารถสูง สามารถรับใช้สังคม และประเทศชาติเป็นจำนวนมาก ทั้งในอดีตที่ผ่านมาและในปัจจุบันอย่างเป็นทางการที่ประจักษ์ชัดในสังคม ดังมีผู้กล่าวไว้ให้เกียรติว่า มิชชันนารีชาวฝรั่งเศสที่ทำงานในโรงเรียนอัสสัมชัญ ในเอกสารบันทึกส่วนตัวเรื่อง English Intercourse with Siam ว่า “ทำงานโดยไม่นึกถึงตนเองและไม่รู้เหน็ดเหนื่อย” (John Anderson, 2433 : 234) และหนังสือพิมพ์ “Siam Free Press” ฉบับวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2438 เขียนชมเชยว่า “คณะบาทหลวงทำงานด้วยชีวิตและจิตใจอันสูงส่ง...”

ในส่วนที่การศึกษาที่ได้ทบทวนคุณค่าในอดีต เพื่อนำเสนอสิ่งใหม่ในอนาคตนั้น คือการนำเสนอ “คุณค่าและคุณลักษณะที่พึงงาม” เพื่อเป็นทางเลือกใหม่ สำหรับสังคมครู ทั้งในด้านแบบอย่างของชีวิต และการทำงานอุทิศตนด้วยใจรักศิษย์เหมือนลูก ดังที่ศาสตราจารย์ นายแพทย์ บุญสม มาร์ติน ได้กล่าวไว้ในการเสวนาทางวิชาการเกี่ยวกับจิตใจของครูว่า “จะเป็นลูกใคร ไม่สำคัญ สำคัญสำหรับครูนั้น ศิษย์คือลูก” (บันทึกการเสวนา วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544) คุณค่าและความสำคัญของครูในการอบรมสอนศิษย์ สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก เน้นสอนว่า “...การสอนเป็นการกระทำซึ่งมีความลึกซึ้งระดับศีลธรรม และถือเป็นกิจกรรมที่ล้ำเลิศและสร้างสรรค์ที่สุดประการหนึ่งของมนุษย์ เพราะครูไม่ได้เขียนลงบนวัสดุที่ไม่มีชีวิต แต่เขียนลงบนจิตใจของมนุษย์เอง (โรงเรียนคาทอลิกในสหพันธรัฐที่ 3” ข้อ 19)

ข้อเสนอสำหรับการจัดการศึกษาคาทอลิก ในมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกคือ การเป็นผู้สร้างหรือจัดทำ “หลักสูตรการศึกษา กระบวนการบูรณาการคุณธรรมจริยธรรม” ให้เป็นหลักสูตรใหม่สำหรับการศึกษาไทยอย่างเป็นทางการ ซึ่งจะเป็แนวคิการศึกษา ที่แสดงถึงการศึกษอบรมสอนนักเรียนให้มีความรู้และเสริมสร้างค่านิยม หล่อหลอมตนเองด้วยคุณธรรมและจริยธรรมตามหลักคำสอนแห่งศาสนา ด้วยวิธีการเรียนการสอน ในรูปแบบต่างๆ ของการศึกษาคาทอลิกและการศึกษาสมัยใหม่ ให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้ การค้นพบตนเอง การพัฒนาตนเองและหมู่คณะในกระบวนการเรียนรู้ การทำงานและกิจกรรมร่วมกัน อย่างเป็นทางการประกอบด้วย

- 1) หลักการและจุดมุ่งหมาย
- 2) โครงสร้าง และกระบวนการจัดการเรียนการสอน

- 3) คุณลักษณะศิษย์ที่พึงประสงค์ และการวัดความก้าวหน้า
- 4) การจัดบรรยากาศทางการเรียนรู้และการศึกษา
- 5) หลักและขั้นตอนการบูรณาการคุณธรรมจริยธรรม วิธีการสำคัญ
- 6) เกณฑ์การประเมินพัฒนาการ ยึดตามปรัชญา หลักการ วิสัยทัศน์ ภารกิจ

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร และผลกระทบที่พึงประสงค์

- 7) การวัด ติดตามและประเมินผล
- 8) บทบาทของผู้บริหารและนำหลักสูตร กระบวนการไปใช้
- 9) ข้อเสนอแนะที่ควรใส่ใจ

ข้อเสนอต่อมาก็คือ การออกแบบและจัดวาง “ระบบพัฒนา ระบบผลิตบุคลากรทางการศึกษาคาทอลิก” เพื่อเป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าและพัฒนาการของ(ครู)ทุกคนเสมอ อย่างเป็นระบบและไม่มีการเลือกปฏิบัติ (โรงเรียนคาทอลิกในสหัสวรรษที่ 3” ข้อ 16) ให้การจัดการศึกษาในมิติด้านศาสนาเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะ “ครู” กับ “ผู้บริหารการศึกษา” เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา และการเรียนการสอน การอบรมนักเรียนให้เป็นคนดี ซึ่งเป็นภารกิจเป้าหมายสำคัญของการศึกษาคาทอลิก อีกทั้งเป็นกิจกรรมความร่วมมือในการพัฒนาสถาบันครู และผู้บริหารการศึกษาให้มั่นคง มีเสถียรภาพ ส่งเสริมสถานภาพของครูให้มีเกียรติ และศักดิ์ศรีในสังคม โดยมีหลักเกณฑ์ที่ควรคำนึงถึง ดังนี้

1. ระบบการผลิตครู และการพัฒนาครู ต้องมีความสอดคล้องกับ ระบบการจัดการศึกษาคาทอลิก เพื่อให้การสรรหา การคัดเลือก และการพัฒนาหรือการผลิต เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการศึกษาและการเรียนการสอนแบบคาทอลิก

2. กำหนดหลักสูตร และกระบวนการพัฒนาครู บนพื้นฐานปรัชญาการศึกษาคาทอลิก คำสอนของพระศาสนจักร และสมณสารพระสันตะปาปาว่าด้วย การศึกษาคาทอลิกและครูในสถานศึกษาคาทอลิก

3. กระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครู ทั้งในรูปแบบการสร้าง “ภาวะผู้นำ” ทางการสอนแบบบูรณาการคุณธรรมและจริยธรรมในการเรียนการสอน การยกย่องเชิดชูเกียรติ และการดำเนินงานของสภาหรือองค์กรวิชาชีพครู

4. การจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู ทั้งแบบคงเงินต้น หรือแบบการมีส่วนร่วมของสมาคมผู้ปกครองและครู เพื่อพัฒนาครู ส่งเสริมด้านสวัสดิการและความเป็นอยู่ และกองทุนส่งเสริมการวิจัย และผลงานของครู

5. การวางระบบเครือข่ายและการประสานงานการฝึกอบรมพัฒนาครูในรูปแบบต่าง ๆ ระหว่างโรงเรียนคาทอลิก และเครือข่ายสังฆมณฑล

เหตุผลสำคัญของ “ระบบพัฒนา ระบบผลิตบุคลากรทางการศึกษาคาทอลิก” คือ การยกย่องคุณค่าและความสำคัญของ “ครู” และ “สถาบันครู” ให้เป็นหลักและกฎเกณฑ์สำคัญของการศึกษา ดังคำกลอนบทหนึ่งของเจษฎาจารย์ ฟ. ฮีแลร์ ได้ประพันธ์ไว้ในหนังสือแบบเรียนครูณศึกษา ดังนี้

จงดั้นเถิดเปิดตาหาความรู้	เรียนคำครุคำพระเจ้าเฝ้าขยัน
จะอุดมสมบัติปัจจุบัน	แต่สวรรค์ดีกว่าเราอย่าลืม

ดังกลอนบทหนึ่งที่ ดร. อมรวิชัย นาคทรรรพ ได้นำเสนอในการเสวนาทางวิชาการ เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 แก่คณะผู้บริหารและครู ที่เข้าร่วมประชุมเสวนา “อนาคตภาพการศึกษาคาทอลิกกับการพัฒนาสังคมไทย” ดังนี้

ความเป็นครูชูให้เด่นเห็นประจักษ์	ให้ครูรักความเป็นครูชูให้เห็น
ให้ครูชอบ “สุขอย่างครู” อยู่ให้เป็น	ให้ครูเน้นความเป็นใหญ่ “ในใจคน”
ครูที่ดีที่เป็นใหญ่ในใจศิษย์	จะลิจิตอนาคตภาพไม่สับสน
เป็นภาพใสสังคมไทยไม่อับจน	ภาพพองชนเปี่ยมเมตตาอาหารกัน
เพราะครูดีที่เป็นใหญ่ในใจศิษย์	คือมิ่งมิตรที่ปลูกรักสมัครสมาน
ปลุกความเชื่อปลุกความดีที่ยั่งยืน	คือ “ผู้หว่าน” คุณธรรมนำสังคม